284. številka. V Ljubljani, v ponedeljek, 11. decembra 1911. XLIV. leto.

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen: celo leto . . . . . K 24·— pol leta . . . . . „ 12·— četrt leta . . . . . „ 6·— na mesec . . . . . „ 2·—

v upravništvu prejeman: celo leto . . . . . K 22·— pol leta . . . . . „ 11·— četrt leta . . . . . „ 5·50 na mesec . . . . . „ 1·90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo: Knaflova ulica št. 5 (v pritličju levo), **telefon št. 34.**

Izhaja vsak dan zvečer izvzemši nedelje in praznike.
Inserati veljajo: peterostopna petit vrsta za enkrat po 14 vin., za dvakrat po 12 vin., za trikrat ali večkrat po 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravništvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati itd. to je administrativne stvari.
Posamezna številka velja 10 vinarjev.
Na pismena naročila brez istodobne vposlatve naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko: celo leto . . . . . K 25·— pol leta . . . . . „ 13·— četrt leta . . . . . „ 6·50 na mesec . . . . . „ 2·30

za Nemčijo: celo leto . . . . . K 28·—

za Ameriko in vse druge dežele: celo leto . . . . . K 30·—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravništvo: Knaflova ulica št. 5 (spodaj, dvorišče levo), **telefon št. 85**

Občinske volitve v Planini.

Včeraj se je vršil v Planini v gostilni pri Sicherlu volilni shod za občinske volitve za občino Planina. Shod, ki je bil zelo dobro obiskan, si je izvolil za predsednika gospoda

Frana Kiauta,

ki je po kratkih uvodnih besedah, v katerih je pozdravil tudi na poziv došlega deželnega poslanca dr. Karla Trillerja, označil namen shoda. Gre pred vsem za pravice prebivalstva in za njih zahteve, ker prebivalci občin niso samo zato tu, da samo plačujejo, marveč imajo tudi svoje pravice. Po novem občinskem volilnem redu ima občina Planina glasom § 13. voliti 18 odbornikov. Pri sestavi kandidatov se je bilo pred vsem ozirati na sledeče točke:

1. **upoštevati je bilo, da je pretežna večina volilnih upravičencev kmetskega stanu;**

2. **treba je pa bilo izbrati tudi take može, ki po svoji naobrazbi jamčijo za vsestransko temeljito in vestno izpolnjevanje dolžnosti, ki jih prevzame vsak posamezni s svojim vstopom v občinsko zastopstvo;**

3. **pri izbiranju kandidatov pa je bilo treba ozirati se tudi na pripadnost kandidatov k posameznim strankam;**

4. **poleg tega pa je bilo treba še vpoštevati razne podobčine, da imajo vse primerno zastopstvo v občini.**

Klerikalna stranka zlasti agitira z velikimi občinskimi dokladami, toda presoditi je treba, da je morala občina izdati zelo velike vsote za vodovod in za novi most; tudi je izdala občina lani za ubožni zaklad celih 1700 K.

Nato je nastopil kot glavni govornik deželni poslanec gospod

dr. Karel Triller,

ki je izvajal sledeče:

Dobili smo na Kranjskem

nov občinski volilni red,

na podlagi katerega se morajo še letos v vseh občinah ponoviti občinske volitve. Zato stoji tudi občina Planina sedaj pred novimi volitvami.

Položaj v naših sedanjih razmerah je tak, da je blagor vsake posamezne občine odvisen od blagra dežele same. Če gospodari dežela sama dobro, je prav gotovo, da ima od tega dobrega deželnega gospodarstva tudi vsaka občina svojo korist, če je dežela v dobrem gmotnem položaju, se tudi občinam ni treba bati prevelikih doklad in občine lahko svoj denar uporabijo za koristne in potrebne gospodarske naprave. To splošno uvidevajo tudi po naši deželi in od tod izvira vse gibanje, ki je opazujemo v zadnjem času. Veselo je to gibanje, ker se hoče kmetovalec postaviti na svoje lastne noge in ker se začenja zavedati, da tako z deželnim gospodarstvom ne more iti naprej. Zato hoče biti svoj lastni gospodar.

Naš kmetovalec, kakor vsak drugi državljan se ne upira dati bogu, kar je božjega, cesarju, kar je cesarjevega, toda tudi sam hoče imeti to, kar mu po vsej pravici in po vseh božjih in človeških postavah gre, pred vsem pa hoče biti gospodar svojega lastnega telesnega blagra. (Klici: Tako je!)

Priliko imate opazovati, da si v sedanjih volilnih borbah stojita nasproti zlasti dve stranki, in sicer S. L. S. ali, kakor jo imenujejo tudi, klerikalna stranka (Klici: Farovška!) in narodno - napredna stranka, ki jo klerikalci imenujejo tudi liberalno stranko, ali pa tudi brezversko stranko.

V razpravljanje o občinskih volitvah vera prav nič ne sodi, ker je vera stvar za sebe in je občina zopet stvar za sebe. Je pa tudi zelo velik razloček med vero in farovškim gospodarstvom.

Danes pred tednom vam je pripeljal vaš župnik samega deželnega odbornika dr. Pegana v vašo občino in ta vam je priporočal, da naj volite samo one može, katere odobri župnik, sicer da se zamerite katoliški cerkvi. Vsak razsoden človek izmed vas ve, koliko je dati na take besede.

Vera in občina sta dve stvari, ki druga z drugo nimata ničesar opraviti. (Živahno odobravanje.) Ne vem, kaj vse vam je govoril dr. Pegan, zato mu tudi odgovarjati ne morem in ga ne morem prijeti za jezik. Klerikalci namreč se boje tega, da bi mi razkrili njih početje, tako, da v svojih časopisih ne prinašajo nobenih poročil o svojih shodih več, ker vedo, da bi jih mi za vsako krivično, neresnično besedo prijeli za jezik, nasprotno pa se narodno - napredna stranka ne straši stopiti odkrito v boj proti svojemu sovražniku in zagotavljam vas, da bo vse, kar govorim danes k vam, stalo jutri v »Slovenskem Narodu«, **ker se mi ne bojimo sodbe javnosti in ker ne zastopamo ničesar drugega, kakor resnico.**

Kot pristaša klerikalne stranke je bila dr. Peganova dolžnost, da je hvalil klerikalno stranko, saj vam je znan pregovor, da vsak berač svojo malho hvali. Ravno tako resničen pa je tudi pregovor, ki pravi: »Da resnica se spozna, treba je slišati oba zvona.« To, in nič drugega, je bil namen, ki me je pripeljal danes med vas, drugo boste opravili vse sami, ko boste spoznali, na kateri strani je resnica.

Zdi se mi, da je dr. Pegan tudi pri vas pravil isto, s čimer agitirajo klerikalci povsod, kamor pridejo. **Klerikalna gospoda je začela kazati pesti v onih očinah, kjer prebivalci še niso zlezli popolnoma pod njih komando. Pravijo: »Mi imamo moč v deželni hiši in kdor ne bo volil kakor hočemo mi, ne bo dobil prav nobene podpore ne za ceste, ne za vodovode, ne za kako drugo stvar.«** Takemu početju pravimo

politični bojkot.

Toda tega orožja naših klerikalcev se ni treba bati, to je dvorezen nož in vsakemu je jasno, da zadene krivica, ki jo napravijo napredni občini obenem tudi vse v tej občini stanujoče klerikalce. Na drugi strani pa tudi ne živimo v Turčiji, marveč v Avstriji in popolnoma gotovo je, da vlada takih krivic ne bi smela in tudi ne bo mogla trpeti. Turška vlada bi bila to, ki bi pripustila, da se dele pravice in podpore po političnem prepričanju. Kaj bi rekli vi k temu, če bi župan iz ubožnega zaklada delil podpore le onim, ki so z njim v sorodstvu? Po vsi pravici bi rekli, da vas oškoduje in vas goljufa. **Iz istih razlogov pa moram tu javno pribiti, da oni poslanec, ki razglaša tako pristransko postopanje proti posameznim občinam, ki se hočejo postaviti na svoje lastne noge, ki tedaj razglaša politični bojkot,**

ne dela pošteno!

Če tudi kriče klerikalci, da imajo oni vso moč, ima narodno - napredna stranka še vedno toliko moči, da prepreči lahko klerikalne zlobne nakane. **Naše načelo je, da se morajo podpore razdeliti med potrebne ne glede na njih politično prepričanje, ne glede na to, ali so pristaši klerikalne ali narodno - napredne stranke.** (Klici: Tako je prav!)

Res pa je tudi, da so klerikalci zmožni storiti tako krivico našim davkoplačevalcem. To nam je vsem jasno, ki opazujemo njih delovanje in navesti hočem le dva vzgleda, ki bosta to osvetlila, obenem pa tudi dokazala, **da imajo ti ljudje, ki nosijo krščanstvo na svojem jeziku, v svojem srcu najbolj ajdovsko poganstvo.**

V Ljubljani je bila učiteljica, ki je imela bolnega otroka. Tej učiteljici je zdravnik priporočal, da naj pošlje svojega otroka, če hoče, da bo okreval, čez leto ob morje. Učiteljica je prosila pri deželnem šolskem svetu podpore, toda njena prošnja je bila odbita, dasiravno je deželni šolski svet v isti seji dovolil nekemu katehetu 300 K podpore za poletno potovanje po Italiji. Če je imel deželni odbor dovolj denarja, da je poslal kateheta špacirat po Italiji, ni pa imel denarja za bolnega otroka, ne vem, kje je tu krščanska ljubezen. (Ogorčenje!)

Drugi slučaj se tiče bivšega učitelja pri Sv. Lovrencu, Antona Potokarja, ki se je zameril župniku in so ga zaradi tega prestavili v Belo Krajino. Jasno je, da ni dobro, če živita župnik in učitelj v sovraštvu, ker imata oba opraviti z mladino, razumljivo je tudi, da se je moral umakniti učitelj, ker je župnik neodstavljiv, skrajno krivično pa je, da so poslali učitelja Potokarja v Banjo loko, kjer mora z ženo in petimi otroci po zimi stanovati v kleti, kjer jim segnije celo perilo, po leti pa v podstrešju. Ko je učitelj Potokar prosil za premeščenje v drug kraj in ga je okrajni šolski svet za Dolenjo vas predlagal na prvem mestu, ker je bil učitelj Potokar dober učitelj in ni imel na sebi drugega greha, kakor da se s farovžem ni razumel, je deželni šolski svet odklonil njegovo prošnjo ter s tem izrekel, da mu je ljubše, da pogine, samo zato, ker se ni hotel ukloniti. (Kaplan v sosedni sobi pravi: Pa naj bi se uklonil! Klici: Ni tiste baže! Govorite pozneje!)

V tej seji je deželni odbornik dr. Tavčar opozarjal deželni šolski svet, v katerem sede tudi trije duhovniki, da je živinsko in barbarsko, da morajo trpeti tudi otroci, če klerikalci že nimajo **usmiljenja** z učiteljem-očetom. Otroci vendar prav nič ne morejo za greh svojega očeta — kakor to imenujejo klerikalci, in vendar je neizogibno, da si nakopljejo otroci zaradi tega živinskega postopanja bolezen na vrat. (Ogorčenje.)

Taki so ti možje, ki nosijo krščanstvo na jeziku, v srcu pa imajo ajdovsko sovraštvo. In če vam pride še kdaj kak katoliški velikaš in vam hoče govoriti kako katoliški, kako vneti za kmeta da so, zabrusite mu v obraz samo ime Potokar in ne bo si vedel več pomagati. Oni so zastopniki stranke, ki nima srca za svojega bližnjega in katerim so nauk »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe« samo besede in nič drugega.

Blagor občine je odvisen od blagra dežele. Sedaj pa si oglejmo deželno gospodarstvo na Kranjskem, odkar imajo moč v rokah klerikalci. **Dr. Pegan je pravil, da je našla klerikalna stranka, ko je nastopila svoje gospostvo, deželne blagajne prazne. Res ni bilo mnogo v deželnih blagajnah, pa dežela tudi dolga ni imela. Danes pa, po tem kratkem času, kar so oni gospodarji, so deželne blagajne tudi prazne in dežela izkazuje v svojem proračunu za leto 1912**

1,400.000 K primanjkljaja!

To se pravi: če dežela porabi vse 40% doklade, ki jih ima, in izrabi vse svoje dohodke, ostane ta vsota še vedno nepokrita. Treba bi bilo zvišati doklade skoro na 100%, tako, da bi plačeval vsak davkoplačevalec od vsakega goldinarja cesarskega davka še en goldinar deželnih doklad, da se pokrije ta primanjkljaj. Če je to dobro gospodarstvo, ne vem kaj se sme še imenovati tako.

Ko so bile volitve pred durmi, so klerikalci volilcem obljubovali vsemogoče. Sedaj je prišel čas plačila in vse te obljube, potrebne in nepotrebne, delajo dolg. Če klerikalci svojim volilcem sedaj ne dajo, kar so jim obljubili v onih časih, se zavedajo, da jim sežejo volilci v lase in iz te bojazni se je rodil ta primanjkljaj, ker so razdajali denar, ne da bi bili vprašali za pokritje.

Toda v kaki zvezi je to z našimi občinskimi in gospodarskemi vprašanji?

Gotovo je, da bo prišlo vedno več bremen na občine, kje pa bodo potem občine jemale denar za svoje potrebe? Občine bodo primorane še vse drugače gospodariti in varčevati, če ne bodo hotele spraviti v nič svojih prebivalcev. Klerikalci že sami uvidevajo, da na ta način, kakor je šlo doslej, ne bo šlo še naprej. Primorani bodo povišati deželne doklade, tega pa na noben način ne marajo, to pa posebno zato ne, ker se tolažijo s tem, da ste samo še

dve leti do prihodnjih deželnozborskih volitev.

Zato je dežela morala gledati na drugo sredstvo, da si dobi nove vire, ker dve leti čakati na povišanje doklad, je predolgo. Zato so si izmislili,

LISTEK.

Peter Končan ali poet, ki je iskal žensko dušo.

I.

Proti jutru je bilo. Nizko nad mestne hiše in ulice so viseli težki jesenski oblaki, tlak je bil vlažen in opolzel, po sredi se je kopičilo umazano blato. Luči so napol mižale in se tresle od vlage in neprijetnega hladu, ki je prihajal od ulice in odnekod iz kotov temnih mestnih hiš. Semtertje je žaškripal v vratih ključ, oglasila se stopinja na delo odhajajočega delavca, razlegnilo se po obližju hripavo odkašljevanje napol jetičnih prsi.

Tačas se je vračal poet Peter Končan v svojo podstrešno sobo. Tipal je ob držaju in se težko pomikal od nadstropja do nadstropja, po dve stopnici navzgor in vedno po eno nazaj navzdol, zakaj nog se mu je bil oprijel svinec prečute noči, obilo zaužitega dalmatinca in nebroja absintov. Nazadnje je vendar odprl vrata svoje sobe in obstal na sredi, gledajoč okoli sebe, kakor bi se hotel prepričati, ali je res doma in ni morda zašel kam drugam. Potipal je odejo postelje, obrnil vzglavje, in ko mu je izpod njega zavel nasproti vonj po ženskih laseh in po prepotenih rjuhah, tedaj je spoznal, da je to njegovo nedolžno ležišče, ležišče poeta Petra Končana, ki je še včerajšnjo noč v njem prebil s svojo ljubico Miro. Zrinil se je na vrh odeje in se obrnil v steno. Čas je bil, da bi zaspal, toda spanec ni hotel na njegove oči. Na svoji strani je čutil Miro, njeni lasje so dehteli, dvigale so se nje kipeče prsi in nje žgoči poljubi so ga skleli na ustnicah, da je ječal. Nje krepke polne roke so se ovijale njegovega tilnika in njih beloblesteča polt mu je mamila nemirne oči, da mu je jemalo vid in da mu je groznica preletela telo. Okoli njega je plulo življenje z vso svojo mogočno silo in silno mogočnostjo. In takšno življenje je dano uživati samo živim ljudem, ljudem s trdnimi živci in zalitimi mišicami, ljudem s polnimi pleči, z ravno hrbtenico, rdečim licem in s svetlimi očmi. Peter Končan pa je bil poet in še celo slovenski poet, in njegove telesne moči so bile tako majhne kakor so bile velike njegove misli. Petra Končana je ena sama takšna noč ubila in pokopal ga je že sam spomin nanjo. Njegov okus je bil okus bolnega človeka, ki mu je užitek strup. In ko se je včeraj zjutraj zbudila Mira ob njegovi strani, ko ga je mehanično pogladila po njegovih dolgih potnih laseh in so se nje ustnice pomilovalno in zaničljivo hkratu nasmejale, tedaj si je bil Peter Končan hipoma na čistem, da je bil njegov nastop klavern, čez vse klavern, in da so bile velike samo njegove misli. Razjokal bi se bil jeze, a zatisnil je samo oči z vso silo, da ne bi videl, kako je zablestelo Mirino belo koleno, ko je stopila s postelje, da ne bi videl, kako so uhajale nje bele prsi izmed čipk in so se svetlikali njih rožni popki izpod napol odprte šumeče srajce, ko se je oblačila. Znorel bi bil, tako mu je bilo hudo, ustrelil bi se bil, tako je navalila hipoma nanj sramota, ki mu jo je učinilo njegovo šibko poetično telesce. Vrag ga vedi, prenašati je znalo trdno vsega sveta gorje, belečilo trdno vsega sveta gorje, bolečikakor morje, prenašati je znalo nečuvene množine dalmatinca in absinta, a prenesti ni znalo junaško ene same noči, svetlobe in ljubezni polne! Ko je Mira odšla, je počasi vstal in se napravil v gostilno. Prej je pa še sedel in napisal žalostno pesem o daljnih ciljih, ki se odmikajo in izginjajo z vsakim dnem v večjo megleno daljavo in ki jih nikdar ne doseže njegovo hrepenenje. To hrepenenje, ki seže visoko nad himalajske gore, ki bi poletelo v neznane daljave, ako bi bilo ubogljivejše in nekoliko močnejše njegovo telesce. Pa Peter Končan ni bil samo slovenski poet, bil je tudi iznajdljiva glava. Prežalostno bi bilo, ako bi moral kar tako opustiti vsako misel na sladko ljubezen in lepe zagrljene urice. Ko je potem ves dan posedal po gostilnah in so bile z vsakim novim požirkom otožnejše njegove misli, so postajale z vsako nijanco večje otožnosti tudi genijalnejše in globočje. In največja misel, ki se je kdaj porodila v glavi kakega poeta, je bila velika ničla proti misli, ki jo je zasnula danes glava slovenskega poeta Petra Končana. Peter Končan je zaslutil hipoma pri devetnajstem požirku absinta, da nima ženska samo telesa, da morajo imeti že vsaj nekatere tudi — dušo. Ni sicer še mogel popolnoma dognati, koliko od milijonov jih ima dušo, a vedel je, da jo on zavoha gotovo, ako bi bila med tem milijonom tudi ena sama. In to ga je dvignilo nad druge zemljane, to ga je navdalo z zadovoljstvom in s ponosom. Kaj mu mari sedaj telo, kdo se bo spuščal z njim v neenak boj, on najde žensko dušo, in njegova duša se bo izkušala in merila z njeno v vseh nasladah in v vsem razkošju mladega življenja. Tukaj ne podleže tako žalostno kakor je sramotnožalostno podleglo njegovo telo v objemu lepe ljubice Mire . . .

Peter Končan je ležal z odprtimi očmi na svojem ležišču in zrl v steno. Halucinacij, ki so ga mučile, se je izkušal otresti, udaril je s pestjo ob steno, da bi se odkrižal Mire in zasmejal se je, ko je videl, da jo je zadel ravno na sredo obraza, da so ga hipoma izpustile nje roke, da se je razkadil vonj po laseh in je Mira izginila. Toda zaspati vendarle ni mogel, zaželel si je hipoma, da odide takoj po svetu in si poišče ženske z dušo, ali ženske duše, ker vsako odlašanje bi bila izguba nebeških slasti in božanskega razkošja, ki ga more nuditi samo lepa, božjih lastnosti polna, v ognju zmagoslavne vere do trpečega človeštva očiščena, kakor zahajajoče solnce blesteča duša najpopolnejšega človeškega bitja na svetu, hčere Evine.

Skočil je s postelje, izlil pri umivalniku poln vrč na razbelejeno glavo in na razgaljene prsi ter se obrisal. Zajrtkovati ni hotel ničesar, ker se največja dobra dela začno pripravljati s postom in ker bi se bil v namen svoje namere moral postiti pač že ves prošli teden, najmanj pa vsaj vso zadnjo noč. Na desno stran si je posadil klobuk na glavo in tako, da je bilo prosto njegovo visoko poetiško čelo, zravnal se je, da je bil raven kot mlada leskova šiba in odšel, da si poišče ženske z dušo ali tudi samo ženske duše . . .

II.

Peter Končan se je podal na pot zelo lahkomiselno, skoro tako lahko-

kakor vem iz zanesljivega vira, drugo potezo in uporabljam današnji shod, da jim to vržem v obraz.

Klerikalci nameravajo 4 mandate naprednih deželnozborskih poslancev, in sicer dva ljubljanska in dva izvenljubljanska razveljaviti in sicer v Ljubljani mandata poslancev Reisnerja in Ribnikarja, izven Ljubljane pa mandata poslancev Lenarčiča in Višnikarja, in sicer ta dva zadnja zato, ker niso volile v onih trških občinah, kjer sta bila izvoljena, tudi vasi, kar pa je glasom zakona in judikatov popolnoma pravilno. Klerikalci vedo prav dobro, da mi napredni poslanci ne bomo mogli kaj takega dopustiti in da bo prišlo naravno do burnih prizorov v deželnem zboru, katerih posledica bo morda ta, da bo deželni zbor razpuščen. To je njih edina namera. Volitve bi potem ne bile šele čez dve leti, marveč že spomladi in klerikalci se tolažijo s tem, da bodo prišli še v večini v deželni zbor, ker se čutijo sedaj še na trdnem. Potem imajo pred seboj zopet celo 6letno dobo in bodo hiteli takoj zvišati deželne doklade, ker drugače ne morejo, upajo pa, da bo prebivalstvo Kranjske tekom teh šestih let to zvišanje doklad že pozabilo ali pa, da se bo njim posrečilo natresti prebivalcem novega peska v oči. Ali pa je ta načrt klerikalcev v korist deželi in prebivalstvu, to je popolnoma drugo vprašanje. (Ogorčenje.)

Vprašam samo, ali je potrebno sedaj izzvati novo razburjenje, naščuvati zopet soseda proti sosedu, napraviti razdor v družinah, obnoviti staro in provzročiti novo sovraštvo samo, da ostane na krmilu v naši deželi klerikalna stranka? Samo, če bo stopilo kmečko prebivalstvo na lastne noge in pokazalo zobe onim, ki je zapeljujejo, bodo nastopili boljši časi. Zato vam priporočam, da mislite s svojimi lastnimi glavami in da ne poslušate, kjer gre za koristi vaše občine, nasvetov fajmoštrov, priporočam vam pred vsem, da ne verujete onim glasovom, ki vam vpijejo, da je

vera v nevarnosti

in v nevarnosti vaše večno življenje, kadar volite svoj občinski zastop, ker je

v nevarnosti samo farovško gospodarstvo!

(Veselost.)

Če volite može, ki jim zaupate kot poštenjakom, ste lahko prepričani, da vam noben greh ne bo tako lahko odpuščen, kakor ta! (Bučna veselost!) Zato vam priporočam, da brez ozira na desno in na levo, kot ljudje, ki se trdo borite za svoj obstanek, razsodite sami o svoji usodi in le želim, da se nikdar ne bi kesali, da ste izbrali može, ki bodo neomajno in z vso vnemo vestno zastopali vaše težnje.

Dolgotrajno odobravanje je sledilo govornikovim besedam, nakar je shod postavil kandidate za občinske volitve, katerih imena pa priobčimo ob drugi priliki, nakar je predsednik gosp. Kiauta, z zahvalo zborovalcem in govorniku deželnemu poslancu dr. Karlu Trillerju zaključil sijajno uspeli shod ter pozval vse volilce, da na dan volitve oddajo svoje glasove izbranim kandidatom, do sedaj pa agitirajo za zmago pravične stvari.

Italijansko-turška vojna.

Situacija na tripolitanskem bojišču.

Po zavzetju Ajnzare 6. t. m. so italijanski jezdeci in zrakoplovci konštatirali, da v krajini v oddaljenosti 30 do 40 km proti jugu od Tripolisa ni sovražnikov. Turki in Arabci so se umaknili s tega ozemlja, kjer ni vode, ki je peščeno in ne nudi nikakih pogojev za obrambo. Umaknili so se pa v gorovje, ki je oddaljeno od Tripolisa 70 do 80 km. Tam bodo turški častniki organizirali nove arabske voje za boj proti Italijanom. Ti novi arabski voji bodo šteli 15 do 20 tisoč mož in bodo delali Italijanom še mnogo skrbi in težkoč.

Turška obramba v gorah bo precej uspešna, ker so tam dani vsi predpogoji za tako obrambo. Letošnjih poljskih pridelkov niso izvozili iz Tripolitanije, temveč je ostala v deželi za vojaštvo. Gre pa za vprašanje, ali bodo imeli Turki dovolj denarja, da plačajo arabske prostovoljce. S tem, da so se Turki umaknili v gorovje, bodo bližje Tunisa in bodo mnogo lažje dobivali streljivo. Najbrže je neresnična vest, da so Turki pustili v Ajnzari vse svoje topove. Italijani ne vedo, kam so se turško-arabski voji pravzaprav umaknili. Italijansko vojaštvo nima velblodov in ne more zaradi tega zasledovati arabsko - turških vojev v puščavo. Vojna v puščavi bo za Italijane zelo težavna in vprašanje je, ne bodo-li te težkoče onemogočile vso nadaljno italijansko akcijo v Tripolitaniji.

»Banca di Roma« trdi, da so Turki napadli njene agenture v Sirti, Slitenu, Garianu, Džebelu, Suari in Jefri ter umorili par uradnikov.

Okupacija Tripolitanije in konzuli.

Senzacijo vzbuja dejstvo, da se tuji konzuli v Tripolisu niso odzvali povabilu generala Caneve k proglasitvi italijanske okupacije. Tripolitanije in da so o priliki mohamedanskega praznika bajrama izobesili zastave. S tem so hoteli baje pokazati, da smatrajo Tripolitanijo dozdaj za turško last.

Spopadi.

»Agenzia Stefani« poroča iz Tripolisa: Oddelek kavalerije, ki je šel iz Bir Tolerasa poizvedovat, je srečal in napadel majhno karavano, ki so jo spremljevali oboroženi Arabci. Nekaj oseb je bilo ranjenih, ostali so pobegnili. Konštatiralo se je, da je oaza do Tagiure brez sovražnikov. Iz Benghazija poročajo, da je majhen oddelek italijanskih jezdecev zadel 8. t. m. ob majhno četo Arabcev. Mnogo Arabcev je bilo ubitih. Od Italijanov je bil ranjen le en mož. 9. t. m. je bilo signalizirano, da se nahaja kakih 20 km pred Benggbazijem močna četa Beduincev.

Nemiri v Tunšu.

»Petit Marseillaise« poroča iz Tunisa: Zaradi poročil z italijansko-turškega bojišča se vrše sleherni dan med tripolitanskimi delavci in Italijani prepiri. Situacija Evropejcev je zelo ogrožena. 200 Zuavov in policijskih agentov je obkolilo tabor tripolitanskih delavcev, pri katerih so našli razno orožje. 235 Tripoličanov so zaprli. Vsi Tripoličani bodo izgnani.

Vojna nevarnost na Balkanu.

»Tanin« poroča baje na podlagi uradnega poročila, da so na albanskem obrežju zaplenili velike zaloge orožja, ki je bilo poslano iz Italije.

Turška vlada je prepovedala trgovskim ladjam vseh držav ponoči pluti skozi Dardanele.

Carigraški listi poročajo, da ste bili poklicani dve diviziji iz Šera in Strumica, da strašijo makedonske železnice. Bolgarski poslanec Pavlov je baje odšel s poslanci raznih strank v Štejs, da privatno preišče atentat.

---

miselno, kot se je navadno pripravljal na porod svojih pesmi. Brez vsakega jasnega načrta, zanašajoč se samo na slep slučaj in na svojo prokleto srečo, zanašajoč se na dobro misel, odvisno od praviga trenotka. »Z glavo naprej in z nogami za seboj se pride daleč. Kadar treba, pa še roke iz žepa in naglo prijeti,« tako je slišal govoriti zadnjič nekega trgovca, ki je drugi dan razglasil konkurz, česar pa seveda poet ni izvedel nikoli. Po tem vzvišenem geslu je hotel začeti svoje vzvišeno delo. Po dolgih ulicah je stopal, kolcalo se mu je od prečute noči in od absintov, a vendar se je držal hrabro in je vohal z nosom po zraku, odkod mu zadiši ženska duša, kakor voha fermač po krompirjevi njivi za jerebicami. Toda od nikoder ni bilo najmanjšega znamenja, samo iz poduličnih kanalov je semtertja zadišalo silno blagoprijetno, toda Končan je dobro vedel, da to ni ženska duša, in tudi vonj po premogu iz neke gostilne je dobro razločeval od onega, ki ga je šele imel zavohati. Ali saj ni čuda, mimo njega je šlo dozdaj samo šele nekoliko starih, sklonjenih ženic, ki so hitele v cerkev, da bi ne zamudile pridige patra Jožefa. In takšne več ne dišijo. Tudi če bi morda imela ta ali ona izmed njih še dušo, gotovo je zarjavela in zagrampana, da ne more vonj od nje. Peter Končan je pomislil, da bi bilo morda zanj kaj pred mestnim ženskim licejem. Pospešil je korak in se ustavil na vogalu pred licejskim poslopjem. Prihajale so punčke posamozno, v parih po dve ali tri, v gručah po štiri, po pet in še več skupaj. In Peter Končan je držal nos visoko in vohal in vohal. Toda dasi je vlekel rahel protiveter, kakor bi ga bilo jutro nalašč rodilo v prospeh Končanovim težnjam, vendar ni hotelo biti od nikoder vonja, tako težko pričakovanega in zahrepenelega. Končan se je tu zasmilil samemu sebi, posebno še, ker je v tistem hipu začel nehoté primerjati svoje hrepenenje Meškovega otroka, ki ga je neslo še tako nedolžnega in mladega, da je skrivaj zapustil domačo hišo in mater ter se napotil na dolgo in nevarno pot na sveto goro, iskat duše izgubljenega očeta. Oj, da bi bil Meško videl ta izraz na Končanovem obrazu! Ali bog Kranjca ne zapusti, Končan se je spomnil kakor na povelje, da tako mlade goske še ne morejo imeti dehteče duše in je potrpežljivo čakal, da začno prihajati večje. Prihajale so, vitke in z nekoliko kratkimi krili, da so se bleščali izpod njih lepi svetli čeveljčki, in pušice iz njih nči so z občudovanjem streljale na Končanovo brezprimerno od navdušenega pričakovanja idealno se žareči nos. Ali zopet zastonj! Najmanjšega vonja po ženski duši ni bilo od nikoder. Poetično Končanovo srce je že hotelo zajokati, ko nenadoma vztrepeče in se razširi njegovemu nosu desna nosnica. Oj kakšna radost, zadišalo je po ženski duši, po eni, dveh, treh . . . po več . . .

(Konec prihodnjič.)

Sobotno zasedanje bosansko-hercegovinskega deželnega zbora je bilo zelo burno. Pred začetkom tretjega branja jezikovnega zakona je prebral poslanec Arnavtović v imenu hrvaško - mohamedanske koalicije formalno izjavo, v kateri protestirajo koalirani proti temu, da hoče vlada prejudicirati rešenju jezikovnega vprašanja v smislu izjave barona Benka. Koalicija obsoja to postopanje vlade kot kršenje ustavnih pravic. Ta izjava je izzvala pri Srbih vihar ogorčenja in poslanec Srskić je izjavil, da stoji skrbski klub na stališču, da je mogoče jezikovno vprašanje rešiti le v sporazumu s Srbi. Končno se je posrečilo predsedniku napraviti mir, na kar se je vršilo tretje branje jezikovnega zakona.

* * *

Francoski zunanji minister De Selves je baje izjavil, da hoče takoj po sprejeti maroški pogodbi **demisijonirati.** Kakor znano je zbornica zelo nevoljna zaradi nespretno začetih pogajanj med Francosko in Španijo zaradi Maroka. Kakor se čuje, bo prevzel De Selves drug portfelj.

* * *

Nemčija namerava ustanoviti novo izhodišče za svojo vojno mornarico. Začetkom leta 1913 hoče premestiti del svoje mornarice v Emden in v Larrettu sezidati za ondotno vojno pristanišče še vojašnice za 12.000 mož.

* * *

Predstraža ruskih čet je dospela predvčerajšnjem v **Kasvin v Perziji.** Tam se zbirajo v prihodnjih dneh ruski voji, namenjeni za ekspedicijo v Perzijo.

* * *

Kakor smo že poročali, so zbrani od 24. m. m. v **Šangaju delegiranci revolucijonarnih** provinc, ki so sklenili za dobo 2 let postaviti Kitajski na čelo vojaško vlado. Za šefa te vlade je bil imenovan trgovinski minister Huančeng, prijatelj ministrskega predsednika Juanšikaja. Glavno mesto države naj bi bil Nanking. — Kakor poročajo iz Sinanfuja so tam umorili 8000 Mandžujev. Po cestah stoje mlake krvi in grozen smrad se širi po ulicah. Prebivalstvo živi v nepopisnem strahu, ker se menjavajo umori med Mandžuji in Mongolci. O usodi evropskih misijonarjev v Sinanfuju še ni ničesar znanega. — Severna Mongolija, tedaj ena najzvestejših dežel starega cesarstva, je proglasila samoupravo. Je to dežela slovitih kanov in bojaželjnega, — da včasih krvoločnega plemena Tatarov in Burjatov. Nasprotno pa so obljubili južnomongolski knezi vladi 25.000 mož za obrambo dinastije. — Kakor poročajo iz Nankinga, je cesarski general Čang pobegnil iz Nankinga. Kakih 100 milj severno od Nankinga je imel z revolucijonarji hud boj, v katerem jih je premagal. Revolucijonarji so razrušili z dinamitom dva mosta železniške proge Tientsin Tüko. Baje so čete generala Čanga ujele kakih 100 vstašev in jih takoj obglavili. General Čang je dospel s 3000 vojaki v Hsičov. Revolucijonarji so pa zajeli kakih 1000 vladnih vojakov. — Iz Jokohame na Japonskem poročajo, da ima Japonska več divizij pripravljenih, da jih odpošlje na Kitajsko.

Štajersko.

Vprašanje delazmožnosti štajerskega deželnega zbora. »Tagespost« opisuje v posebnem članku vso škodo, ki jo je prizadela dveletna obstrukcija slovenskih klerikalnih poslancev štajerski deželi, in ki bi jo lahko v bodoče prizadjala. Potem pa list pravi: »Zategadelj simpatizirajo sedaj z namestnikom grofom Claryjem, ki si prizadeva omogočiti redno delovanje deželnega zbora, vsi pametni in pošteno misleči ljudje. Deželni zbor ne bo več našel na mizi onih predlogov, ki so povzročili obstrukcijo. Potem mora biti vendar mogoče voditi stvarna pogajanja na podlagi delovnega načrta, ki bi služil blaginji cele dežele. Nemška večina je imela doslej in bo imela odslej vedno dobro voljo za koristne in poštene stvari (?). To ni nobena zasluga, gotovo; kajti večina, ki smatra svoje naloge za resne in ki ne pozna samo svojih dolžnosti, temveč jih hoče tudi izpolnjevati, ne bo zaradi kake kaprice izpodkopala tal svojemu lastnemu deželnemu zboru. Ne sme se seveda od nje zahtevati žrtev ki bi bile nezdružljive z njeno narodno častjo. Isto stališče bi lahko zahtevali od Slovencev, ki imajo navzlic temu, da so opozicijonalna stranka, tudi svoje dolžnosti. Ako pa nimajo dobre volje, potem naj povedo odkrito: nima nobenega zmisla vleči deželni zbor za seboj, ki ne spolnjuje svojih dolžnosti. Potem naj govore volilci ne na pritisk kake vladne odredbe, temveč poslancev samih. Torej: tako — ali tako.« Naši bralci lahko vidijo iz navedenega, kaj hočejo imeti Nemci za podlago pri pogajanjih za delazmožnost štajerskega deželnega zbora. O »Tgp.« je znano, da živi z namestnikom v dobrih odnošajih in namestnik je stopil te dni že v dotiko z nemškimi nacijonalci. Kar se tiče nas, si gotovo želimo uspešno delovanje štajerskega deželnega zbora — za pogoje, pod katerimi se bode to doseglo, pa so odgovorni gg. dr. Korošec in tovariši.

Iz Celja. (Kobčnemu zboru trgovskega gremija.) Gremij šteje sedaj 123 članov (+ 1); trgovsko nadaljevalno šolo obiskuje 35 ucencev. Sklenilo se je potegovati se za nedeljski počitek v isti meri v celjski okolici kakor ga ima Celje; nadalje se je gremij izrekel za dostavljanje poštnih pošiljatev na dom. Pre lsednikom je izvoljen Jože König, podpredsednikom Avgust Lakič, v odbor pa Adler, Jakovič, Putan, Rakuš, Stiger in Cankar.

Iz Celja nam pišejo: Mariborska »Straža« sicer priznava, da se Slovenci v celjski okolici ne bomo dr. Ambrožiču in Nemcem na ljubo lasali in občino prepustili nemški komandi,« kljub temu pa zabavlja sedaj že v več številkah zaradi volitev v celjski okolici na naprednjake. Pisec teh dopisov ve prav dobro, kake so razmere in da so storili celjski narodnjaki in naprednjaki v polni meri svojo dolžnost tokrat in pri lanskih volitvah. Imeli bi ravno mi marsikaj povedati in se pritožiti, pa tega nismo storili, ker nočemo, da bi se v okolici »Nemcem na ljubo lasali.« Imenovati Radeje in Bane »najizrazitejše pristaše« narodne stranke, je ravnotako smešno, kakor hudobno. Ravnotako očitanje, da je narodna stranka v svoji protiverski strasti prodala vse narodne ideale. Če bi hoteli pobrati kake dogodke od zadnjih državnozborskih volitev, bi lahko postregli klerikalcem z veliko drugačnimi in težjimi očitanji kakor je to, da sta kmeta Ban in Strenčan v celjski okolici po lastnem nagibu in prepričanju volila in nekoliko delala za kandidata Robleka. Gotovo kaže malo preudarnosti in doslednosti, ako se na eni strani poudarja potreba sloge, na drugi pa tolče po ljudeh, ki so po svojih močeh vedno pošteno in nesebično delali za prospeh slovenske stvari v celjski okolici. Zdražbe ni treba delati in ne sejati prepira tam, kjer ni potreben in naravnost škodljiv. Ako bo »Straža« z zdražbarijo nadaljevala, si bo pridobila s tem v Celju in okolici malo simpatij. To je v tej zadevi zadnja naša beseda.

Razpisana učiteljska mesta v celjskem političnem okraju: Na slovenski deški okoliški šoli v Celju mesto provizoričnega učitelja; na nemški ljudski šoli v Štorah mesto definitivnega učitelja; na ljudski šoli v Gorici definitivno mesto učitelja, oziroma učiteljice; na dvorazredni nemški ljudski šoli v Hrastniku mesto definitivnega nadučitelja in učitelja.

Razmere v graški vseučiliščni knjižnici. »Grazer Tagblatt« je priobčil sledečo notico: »Konečno moramo vendar enkrat govoriti o razmerah v graški vseučiliščni knjižnici, govoričilo se je o njih že dovolj. Z novim vodstvom je došlo slavizirajoče stremljenje (?). Nastale so razmere ki bi na hvalo Bogu še nemški graški univerzi ne smele vladati in ki bi bile na prim. na praškem češkem vseučilišču nemogoče. Za sedaj ne bodemo govrili o podrobnostih, prosimo pa nadzorstveno korporacijo, da tu navedene stvari natančno preišče.«

Iz Maribora. (Mestni proračun za leto 1912) je razpoložen v mestnem knjigovodstvu do 14. decembra, da si ga lahko vsakdo ogleda. Po tem proračunu znašajo skupni (redni in izvanredni) dohodki 1,729.647 K 35 vin., skupni (redni in izvanredni) izdatki pa 1,730.739 K 45 vin., torej se kaže majhen prebitek. V dohodke je že vračunano posojilo 400.000 K, ki ga misli najeti mestna občina v svrho različnih zgradb (zidala se bo med drugim nova ljudska šola v Reiserjevi ulici) in pa znesek, **ki ga bo vrglo $2^1/_2$% zvišanje najemninskega vinarja.** To zvišanje bo hudo zadelo zlasti ubožnejše kroge v mestu.

Iz celjske okolice. Pred kratkim smo čitali v »Slovenskem Narodu«, da se je pri tukajšnjih občinskih volitvah repenčil tudi neki F. F. Fretze iz Laškega trga. Ta možakar je bil baje kot vojak največji štupido cele stotnije, a sedaj nosi ta duševna sila pokonci svojo puhlo butico, ker baje na tihem že računa, da postane v kratkem župan deželnoknežjega Laškega trga. Pri laških nemškutarjih to ni izključeno, dasiravno lomi F. F. Fretze blaženo nemščino z zelo dvomljivo spretnostjo. Svetovalo bi se mu, naj le lepo mirno jemlje še naprej moko in otrobe od znane Stinkmühle v političnem oziru pa naj ostane lepo v ozadju, kajti dvomimo, da bi bil zmožen, priboriti si na tem polju kakih — lavorik.

Iz Ptuja. Častivredni naši mestni očetje so sklenili, zvišati mestno doklado na pivo od 1 K 40 vin. na 2 kroni. — To je gotovo maslo tistih šnaps - magnatov, ki težko gledajo, če delavec in kmet pijeta pivo mesto njihovega slabega žganja. Pred dvema tednoma smo osvetlili na tem mestu žalostne »premoženjske« razmere ptujskega mesta: a za »Schulverein« je v Ptuju vendar še vedno denarja dovolj! V zadnji seji ste se sklenili kar dve podpori »Schulvereinu«. Tako se razmetava denar davkoplačevalcev!

Marckhlov predlog za — trg Planino. Čitamo te dni v poročilih iz državnega zbora, da je stavil celjski poslanec Marckhl nujni predlog za državno podporo in odpis davkov prebivalcem planinskega trga, ki se zaradi neugodnih letin nahajajo v veliki bedi. Predlog je znamenje, da Planinci nimajo zaupanja do svojega poslanca dr. Benkoviča in so se radi tega obrnili do Riharda Markhla. Ne glede na to, da take stvari z narodnostnega stališča niso prav nič odobravanja vredne — so Planinci tudi glede stvari same prišli iz dežja pod kap. Rihar Marckhl ni namreč kot poslanec prav nič boljši ko dr. Benkovič, prej ko ne še slabši. Mož ima v svojem volilnem okraju bednih in pomoči potrebnih ljudi dovolj; a kadar ti reveži zborujejo in moledujejo za pomoč od visoke vlade, ni nikoli blizu gosp. Riharda Marckhla. Po navadi pošlje pismo, s katerim se opraviči in stvar je zanj pri kraju. To opravičevanje je posebno zadnje čase tako pogosto, da je že celo najbolj vdanim nemškutarskim mamelukom preveč in na zborovanju nemških učiteljev v Mariboru so padali med očitanjem stereotipnega Marckhlovega opravičila sila, sila ostri medklici. Planinci si torej ne bodo z Marckhlom ničesar pomagali. V naših napetih razmerah je neodpustljivo, če se kdorkoli obrača na nemške poslance, saj imamo slovenske, četudi klerikalne, čijih prokleta dolžnost je, kaj storiti za nas. In če ne store, pa imamo časopisje, ki to javno pribije in pospešuje — politično penzijonirati nemarneže. Vemo, da strašijo po Planini še nekateri ostanki davne nemškutarije — a ti se tudi z Marckhlovo pomočjo ne bodo dali ohraniti pri življenju.

Državna zveza nemških železničarjev je ustanovila minulo nedeljo v Celju svojo podružnico. Ustanovno zborovanje se je vršilo seve v »Nemškem domu« in zbrali so se na njem vsi oficijalni zastopniki celjske nemškutarije. Saj je v Celju toliko nemških železniarjev, za katere se je bati, da se poslovenijo! To že kažejo imena odbornikov pri novi podružnici: Žvižaj, Kompan, Dobrajc, Golob, Tominc, Zupančič, Ramšak, Perme. In kakor ni enega Nemca v podružničnem odboru, tako ga tudi ne bo razun dveh, treh železničnih uradnikov v podružnici. Ujelo se je te ljudi, ker deloma niso zavedni Slovenci, deloma pa z različnimi stanovskimi obljubami. S slovenske strani pa se tudi za organizacijo železničarjev stori mnogo premalo.

Kako naj to razumemo? Kakor poročamo na drugem mestu, je motil mariborski Wastian poslanca Verstovšeka, govorečega v državnem zboru o nevzdržljivih razmerah pri spodnještajerskih sodiščih, z raznimi medklici. Dejal je med drugim, da Verstovšek ne preludira prav na ta način delazmožnosti štajerskega deželnega zbora. V »Straži« in »Slov. Gospodarju« čitamo vendar, da klerikalci ne rabijo deželnega zbora in tudi tako dolgo ne bodo pripustili njegovega delovanja, dokler ne dovoli večina različnih koncesij. Wastian pa je tako govoril, kakor bi bili nemški nacijonalci gospodarji položaja in ne obstrukcijonisti. To so vsekakor čudne stvari.

Iz Št. Lenarta nad Laškim. Kakor znano, postala je župnija Šent Lenart pred kratkem samostojna občina. Nekateri so mnenja, da si je v tem oziru nekdanji nadučitelj gospod Knaflič pridobil največjih zaslug, a gosp. župnik Časlj, kateri je

radi neke, njegovo lepoto kvareče bradavice na nosu, bival dalje časa v Gradcu, hoče občanom natveziti, češ, da je on med to dobo samostojnost občine izposloval, ter zahteva bojda sedaj, naj bi mu občina povrnila dotične stroške. Čeprav stoji baje občina v financielnem oziru precej na trdnih nogah, dvomimo vendar, da bi se dala ista zlorabljati za odstranjevanje kakih — bradavic.

Drobne novice. Na Polzeli prirede šolarji slovenske ljudske šole na Štefanovo čarobno božično igro »Palčki« sebi, to je božičnico slovenski šoli na korist. Vabljeni so prav prisrčno bližnji in daljni sosedje. — V Ormožu ste priredili dne 8. decembra moška in ženska podružnica Ciril-Metodove družbe otrokom, ki obiskujejo šolski vrtec Ciril-Metodove družbe, božičnico. Otroci so jako lepo in sigurno nastopili z deklamacijami. Govor zastopnika Ciril-Metodove družbe, gosp. I. Prekorška, je napravil globok vtisk. Kmečkega ljudstva je bilo sila veliko, želeli pa bi si po vzgledu nasprotnikov nekoliko več zanimanja tudi pri mestnih Slovencih. Največ veselja je bilo sevе pri bogatem obdarovanju. Za lepo prireditev gre posebna zahvala gosp. dr. Žičku, gospe dr. Omulčevi in vrtnarici gdčni. Podkrajškovi. — Prestavljen je namestniški koncept-ni praktikant dr. Marko Ipavic iz Slovenjgradca k namestniji v Gradec. — Iz Gornjega grada poročajo: Te dni je došel na tukajšnjo pošto nek mož, ki je hotel vzdigniti na knjižico Valentina Puca v vrednosti 400 K kratkim potom 40 K. Poštar je k sreči spoznal, da je bila knjižica ponarejena, kajti vloga je znašala le 4 K, iz teh 4 K pa je neznanec napravil 400. Ko je vzdigovalec videl, da stvar ne gre gladko, je pobegnil, predno se ga je moglo prijeti. — Iz Laškega trga poročajo, da je neki Anton Sporič, uslužbenec zidarskega mojstra Šuligoja iz Trbovelj, kateri je kuhal za svoje tovariše, poneveril 800 K na škodo sodelavcem in trgovki Dvoršak v Trbovljah. — Iz Slovenjgradca poroča celjski »Narodni list«: Pri volitvah v osebno dohodninsko komisijo za politični okraj slovenjgraški so Slovenci zmagali v I. in III. razredu. V I. sta izvoljena dr. Majer in Konrad Iršič, v III. pa Lovro Vaupot in Jakob Vrečko. V II. razredu je slovenska lista zaradi nekaterih malomarnežev propadla. — Otvoritev nove železnice. V četrtek 14. decembra se otvori nova lokalna železnica Weiz-Birkfeld na Srednjem Štajerskem.— Iz Zg. Radgone poročajo, da je nek strojarski pomočnik napadel 21-letnega Edvina Bouviera, sina znanega vinskega trgovca, z nožem in ga je tako obdelal, da je mladi Bouvier umrl. — Iz Slovenjgradca. Kanalizacija našega mesteca je sedaj dogotovljena. Delo je izvršila tvrdka Dirnböck iz Gradca.

Koroško.

Nov kolodvor v Borovljah. Železniško ministrstvo je dovolilo za zgradbo novega kolodvora v Borovljah posojilo 43.000 kron. Z zgradbo se prične v začetku prihodnjega leta.

Podrta cerkev. Pri Sv. Petru na Koroškem so podrli znano staro cerkev sv. Nikolaja. Ta cerkev, ki je bila sezidana l. 1535 ima jako zanimivo zgodovino. S početka jako priljubljena božja pot je okoli l. 1868 postala popolnoma zapuščena, ker so se v njej nastanili obcestni roparji, ki so se v njej popolnoma udomačili in gospodarili v cerkvi hujše kot v najslabši tolovajski beznici. Roparje, ki so izvršili v cerkvi nečuvene zločine, so sicer prijeli, cerkev vrovič blagoslovili, vendar pa je ostala od takrat cerkev v šumi zapuščena in se je je vsak ogibal. Vsled tega je cerkev začela razpadati in so jo morali vsled nevarnosti podreti.

Primorsko.

Iz Baške doline na Tolminskem. Najbolj živa domišljija si ne more predstaviti kaj takega, kar se je zgodilo dne 17. novembra t. l. na neki postaji proge Trst - Jesenice. Za vso službo na postaji, za podrejene uslužbence, blagajno, zaupne inštrukcije odgovorni postajni načelnik, oče treh šoloobveznih otrok, ki ima poleg tega še jako bolehno ženo — je bil ob 9. uri dopoldne iz službe aretiran in z njim postajni delavec. Namestnika seveda ni bilo, tako da je moral njemu prideljeni postajni mojster čez 30 ur prometno službo opravljati. Pomislite kaka nevarnost je bila tukaj za ves promet in za potujoče občinstvo. Oba aretiranca sta bila odvedena v preiskovalni zapor v Tolmin, v veliko veselje in zadovoljnost — umetnikov. Žena je jokala, otroci so noreli. »Kaj pa si vendar naredil, vpraša žena. Jaz ne vem ničesar je bil odgovor, pa mislim, da se stvar takoj pojasni, ko pridem do preiskovalnega sodnika. — Nastopila sta 3 ure dolgo pot v Tolmin. Če ne bodeta mirna, vaju uklenem, je rekel orožnik. Načelnik, ki je že 6. leto na postaji, je miren in vsem pravičen človek. Nikdo nič slabega o njem ne ve, vsak otrok ga pozna, ni ne pijanec ne igralec, se ne briga za drugo, kakor za službo in svojo družino, pa so ga gnali — v zapor. Ljudje so vprašali tega in onega, kaj je vendar naredil, odgovor je bil: ne vem nič. Nikdo ni hotel sploh tem vestem verjeti, niti uslužbenci sami niso hoteli vedeti, oziroma povedati, kaj da je. Cela vas, oziroma dolina pa ve, da zato, ker ni nič naredil, njegov delavec pa dvakrat nič. Načelnik in delavec sta bila seveda iz zapora izpuščena, na postaji pa sta zavladala potrtost in strah, kakor po hudi bitki. Cela postaja se nahaja sedaj v izjemnem stanju, zadevo pa ima sedaj c. kr. državno pravdništvo v rokah, katero bode to stvar natanko preiskalo in vse, ki so tukaj sodelovali, na odgovor poklicalo. — Očividec.

Porotno sodišče v Trstu. V soboto se je vršila pred porotnim sodiščem v Trstu obravnava proti 38letni ločeni Heleni Žič v Trstu. Helena Žič je živela že dalj časa skupno s svojim ljubimcem 70letnim I. Spaccolom. Ker je nastal med njima večkrat prepir, sta imela oba že dosedaj veliko neprilik. Pred kratkim pa je Žičeva, kot trdi obtožnica nagovarjala nekega Capponija, da naj umori 70letnega starca. Capponi je Žičevo ovadil in potrdil kot glavna priča ovadbo. Razprava je pokazala, da Žičeva ni imela namena Spazzala umoriti in da si je Capponi bržkotne celo stvar vsled sovraštva in maščevalnosti do Žičeve, ki je dosledno zavračala njegove ljubavne ponudbe, izmislil, in jo hotel s tem prisiliti, da zapusti Spazzala. Tudi jo je obdolžil da je ukradla Spazzalu za 20 kron perila in en vrednostni papir za 80 kron. Porotniki so vsa tri vprašanja soglasno zanikali, nakar je sodišče Žičevo popolnoma oprostilo.

Napaden finančni paznik. V Trstu je zalotil finančni paznik I. Milovac nekega znanega tihotapca ob pol 12. ponoči, ko je hotel prenesti čez mejo velik tovor raznega blaga. Ko je Milavec tihotapca ustavil, je potegnil ta samokres in ustrelil. Zadel je stražnika v nogo. Tihotapec je pobegnil, Milavca pa so odpeljali v bolnišnico.

Poneverjenje. V Trstu so aretirali v soboto 18letnega iztirjevalca Antona Godnika, ker je poneveril svojemu gospodarju posestniku in peku Ivanu Lekarju v Trstu vsoto 105 K 40 v. Skupno ž njim so prijeli tudi še 7 oseb, ki so ukradle eksportni tvrdki Greinitz v Trstu več tovornih voz blaga. Aretirani so tatvino pripoznali.

Nepreviden skok iz vlaka. Ko je pripeljal v soboto zvečer vlak iz Tržiča na kolodvor južne železnice v Trstu je skočil iz voza, predno se je vlak ustavil, 30letni trgovec D. Fud. Pri skoku se je izpodtaknil ob neki kamen in je padel. Pri padcu je zadel z glavo v tirno menjalo in je obležal nezavesten na tleh. Odpeljali so ga v bolnišnico, poškodba je smrtnonevarna.

Tatvina na parniku. V soboto je priplul v Trst iz Dalmacije parnik »Danubio«. Neki potnik, ki se je hotel odpeljati v Ameriko je pozabil v naglici v svoji kabini v postelji denarnico v kateri je imel precej denarja. Ko je opazil, da nima denarnice, šel je takoj nazaj. Dobil je v svoji kabini natakarja Jurja Predoucana, ki mu je denarnico vrnil, manjkalo pa je v njej več kot polovico vsote. Natakar je tajil, da bi bil on kaj iz denarnice vzel, preiskava pa je dognala, da je res on ukradel denar, nakar ga je policija aretirala. Kam je Predoucan denar skril, se ni znano.

Tatvina kave. V soboto so aretirali v Trstu 35letnega izvoščka Karla Miholiča, ki je pred kratkim ukradel v trgovini J. Kastelic 8 žakljev kave, vredne 800 kron. Obenem so aretirali tudi štiri trgovce z jestvinami, ki so ukradeno kavo kupili. Ti so brata Mario in Romeo Silvestri, Karl Prelok in Val. Lušin. Pri njih so dobili vso ukradeno kavo razun enega žaklja.

Smrt na cesti. V soboto zjutraj okoli 7. je zadela srčna kap na poti v svojo trgovino na cesti Aquedotto v Trstu 50letnega gostilničarja Antona Žitko. Ko je prišel na lice mesta zdravnik, je bil Žitko že mrtev.

Nezgode. Zastrupil se je v Trstu 21letni natakar K. Makovič. Prepeljali so ga v bolnišnico, vendar je malo upanja, da bi okreval. Vzrok samomora je neznan. — Med delom je zadela srčna kap delavca v prosti luki v Trstu 65letnega Josipa Kubita. Ko je prišel zdravnik od rešilne postaje, je bil Kubit že mrtev. — Na cesti Valdirivo se je ulila kri požarnemu uslužbencu, 39letnemu Karlu Luki. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer so dognali zdravniki, da je izgubil Luka vsled krvnega vliva toliko krvi, da bo le težko okreval.

Obč. volitve v Postojni

Dne 14. decembra bodo v Postojni občinske volitve. Narodno-napredna stranka je dogovorno z volilci postavila naslednje kandidate:

Za katastralno občino:

Postojna: Odbornik Gregor Pikel, župan in posestnik v Postojni; namestnik Alojzij Burger, hotelir in posestnik v Postojni.

Zalog: Odbornik Jakob Gorup, posestnik v Zalogu; namestnik Ivan Gorup, posestnik v Zalogu.

Stara vas: Odbornik Ivan Likon, posestnik v Stari vasi; namestnik Franc Pavločič, posestnik v Stari vasi.

Hrašče: Odbornik Peter Kraigher, trgovec in posestnik v Hraščah; namestnik Luka Zorman, posestnik v Hraščah št. 29.

Zagon: Odbornik Ivan Furlan, posestnik v Zagonu; namestnik Andrej Vadnu, posestnik v Velikem Otoku.

Studeno: Odbornik Tomaž Bizjak, posestnik v Studenem; namestnik Ivan Miklavčič, posestnik v Studenem št. 39.

Strmca: Odbornik Anton Jenček ml., gostilničar in posestnik v Strmci; namestnik Gregor Simčič, posestnik v Strmci.

Za I. razred:

Fran Arko, [illegible] v Postojni.
Teodor Dekleva, posestnik v Postojni.
Emil pl. Garzarolli, posestnik in gostilničar [illegible].
Adolf Jurca, posestnik v Postojni.
Jakob Kogej, c. kr. notar in posestnik v [illegible].
Josip Lavrenčič, tovarnar in posestnik v Postojni.
Ivan Paternost, hotelir in [illegible] v Postojni.
Ivan Štefin, posestnik v Zalogu.

Namestniki I. razreda:

Andrej Fajdiga (Šentaj), posestnik v Postojni št. 50.
Mati; [illegible] posestnik v Postojni št. 41.
Josip Kraigher, trgovec v Postojni.

Za II. razred:

Franc Bizjak (Žabar), posestnik v Postojni št. 56.
Ljudevit Ditrich, trgovec in posestnik v Postojni.
Franc Fajdiga (Petrač), posestnik v Malem Otoku št. 10.
Ferdo Gaspari, c. kr. živinozdravniški nadzornik v pok. in posestnik v Postojni.
Anton Ivančič (Gaberc), posestnik v Postojni št. 113.
Josip Kobal (Jeriša), posestnik v Studenem.
Fran Petrovčič ml., trgovec v Postojni.
Karel Vičič, posestnik itd. v Postojni.

Namestniki II. razreda:

Jernej Kogej, trgovec v Postojni.
Ivan Slejko, posestnik v Zagonu.
Andrej Žorž, krojač in posestnik v Zagonu.

Za III. razred:

Martin Grželj, posestnik v Belskem štev. 1.
Fran Krainer, trgovec in posestnik v Postojni.
Fran Kutin, trgovec in posestnik v Postojni.
Ivan Mrhar, c. kr. orožniški stražmojster v p. v Strmci št. 15.
Ivan Sever (Škantin), posestnik v Postojni.
Ivan Simšič, posestnik v Studencu štev. 47.
Maks Šeber, tiskar in posestnik Postojni.
Ivan Zwölf, slikar in posestnik v Postojni.

Namestniki III. razreda:

Peter Batič (Sajovček), posestnik v Postojni.
Andrej Gržina (Krespot), posestnik v Postojni.
Anton Kolar, posestnik v Postojni.

Dnevne vesti.

+ **Klerikalci in mestna občina ljubljanska.** »Slovencu« se je zdelo potrebno spregovoriti o klerikalni politiki nasproti ljubljanskemu mestu. V soboto je priobčil članek z naslovom: »Občinski svet ljubljanski«. Članek je spisan popolnoma po liguorijanski metodi, skuša se namreč vse grehe, ki jih je klerikalna slovenska stranka ljubljanskemu meščanstvu prevaliti na naprednjake, ali pa jih s sofistično in liguorijansko navlako oslepiti. »Slovenec« pravi med drugim: »Največja zasluga Eseles pa je bila, da je že preje preskrbela za moderni volilni in občinski red za Ljubljano, ki ga narodno - napredna stranka ljubljanskemu meščanstvu kljub ponovnim zahtevam najširših slojev ljudstva ni in ni hotela dati.« Konstatujemo, da se »Slovenec« laže, ko trdi to, da narodno-napredna stranka ni hotela dati ljubljanskemu meščanstvu novega občinskega volilnega reda. Vsemu svetu je znano, da je napredni občinski svet ljubljanski že leta 1906. sklenil nov moderen volilni red, s katerim se je brez vsake omejitve zagotovilo vsem onim, ki po starem volilnem redu niso imeli volilne pravice, 6 mandatov v občinskem svetu. Toda ta načrt volilne reforme je obležal v deželnem dvorcu, ne da bi se klerikalcem zdelo vredno ga spraviti pred deželni zbor. Kdo je torej kriv, da Ljubljana ni že l. 1906. dobila novega občinskega volilnega reda? Klerikalci! Seveda ona volilna reforma ni bila po njihovem okusu, zato so izvarili nov občinski volilni red za Ljubljano sami ter ga prikrojili, ne oziraje se niti na pravičnost, niti na praktičnost, zgolj v to, da bi se z njegovo pomočjo dokopali do gospodstva tudi na ljubljanskem magistratu. Ta famozni volilni red je bil takšno skrpucalo, da so se klerikalci sami zavedali, da ga vlada v normalnih razmerah ne more nikdar odobriti. Zato so z znanimi denuncijacijami izzvali župansko krizo, da bi mogli potem v kalnem ribariti. Ta načrt se jim je posrečil, ker jim je šlo na limanice tudi nekaj naprednjakov. Tako je klerikalno volilno skrpucalo postalo zakon. In s tem monstruoznim volilnim redom se drznejo sedaj postavljati klerikalci, češ, da je na korist ljubljanskemu meščanstvu in najširšim slojem ljubljanskega prebivalstva! Impertinentno! 2000 okoličanom so dali klerikalci volilno pravico v mestu zgolj z namenom, da bi ž njimi udušili ljubljansko meščanstvo, potem pa si upajo še trditi, da je ta volilni red na korist temu meščanstvu! Pa najširšim slojem ljubljanskega prebivalstva je baje v prospeh novi volilni red! Res, dali so volilno pravico tistim, ki je preje niso imeli, toda istočasno so volilni pravici najširših slojev izpodmaknili tla s pluraliteto. Z eno roko so torej brezpravnim slojem dali volivno pravico, z drugo pa so jo zopet vzeli. Krono svojih »zaslug« pa so si dali na glavo s tem, da so z novim volilnim redom spravili v občinski svet 7 Nemcev ter s tem za večne čase oropali Ljubljano samoslovenskega značaja! In to naj je »tista svetla točka v žalostni zgodovini prekršenja avtonomije slovenske prestolice»?! Mi pa pravimo, da je najtemnejša točka v slovenski zgodovini klerikalna občinska volilna reforma za ljubljansko mesto in prepričani smo, da se bodo še pozni potomci čudili, da se vzpričo klerikalnega izdajstva in zločina ni vzdignil ves narod ter klerikalnih izdajnikov kaznoval s smrtjo na pouličnih svetilkah.

+ **Slovensko vseučiliško vprašanje in nemško časopisje.** Radi praškega zborovanja o slovenskem vseučiliš. vprašanju se je zopet spravilo iz ravnotežja nemško časopisje. — Včerajšnji »Grazer Tagblatt« je priobčil o slovenskem vseučiliškem vprašanju dolgovezen članek, ki ne pove sicer nič novega, pač pa pogreva stare obrabljene fraze, ki so jim slovenski listi in narodni slovenski politiki že neštetokrat s stvarnimi argumenti izpodnesli tla. Najglavnejši »Tagblattov« argument proti slovenski univerzi, je nedostajanje slovenskih srednjih šol, češ, če Slovenci še srednjih šol nimate, potem tudi ne morete zahtevati vseučilišča. Vprašamo »Tagblattove« patrone, kdo pa je kriv, da nimamo slovenskih srednjih šol? Mari ne Nemci? Vlada in Nemci zavirajo z vsemi sredstvi naš razvoj na šolskem polju, kar pa jih čisto nič ne moti, da bi nam ne očitali zaostalosti in nezrelosti. Če zahtevamo svoje vseučilišče, potem nam naši vladni in nemški prijatelji pravijo: Kaj boste, saj ste za to še nezreli, ko nimate slovenskih srednjih šol. Ako pa zahtevamo slovenske srednje šole, pa nam zopet pravijo: Kaj boste s slovenskimi srednjimi šolami, ko pa nimate svojega vseučilišča. Ta »circulus vitiosus« je torej edini in kakor se zdi, glavni argument naših nemških prijateljev proti slovenski univerzi. Poleg tega »cirklja« jim služi sedaj za argument proti slovenskemu vseučilišču še politika naše klerikalne stranke v »ljubljanskem univerzitetnem vprašanju«. Nemci pravijo: Dr. Šusteršičeva stranka je sama mnenja, da Slovenci še niso zreli za univerzo, zato je pobasala vseučiliški fond v znesku 750.000 K in ga dala kot brezobrestno posojilo falitni »Zadružni zvezi«. Če smatrajo slovenski klerikalci vseučiliško vprašanje za tako malo resno, čemu bi naj potem vlada uvaževala te zahteve, tako argumentirajo Nemci. In v našo žalost moramo priznati, da argumentirajo s svojega stališča čisto prav.

+ **Ljubljana in dežela.** Sobotni »Slovenec« piše, da je »Ljubljana na vseh poljih zelo zaostala« in navaja med glavnimi vzroki za to to - le: »prebivalstvo zelo počasi rase, občinsko gospodarstvo je z dolgovi obremenjeno, občinske naprave niso nič plodonosne.« Prav! Konštatiramo: 1. prebivalstvo se je v Ljubljani v zadnjem desetletju pomnožilo za 14 odstotkov. Prirastek prebivalstva je docela normalen in se giblje v istih mejah, kakor pri vseh ostalih avstrijskih mestih. Ta normalni razvoj torej priča o normalnih gospodarskih razmerah v Ljubljani. Kako pa je s prirastkom prebivalstva na deželi? Tu se je v zadnjem desetletju prebivalstvo pomnožilo samo za 3·3 odstotkov. Prirastek na prebivalstvu je torej minimalen in v tem oziru je Kranjska med vsemi deželami v Avstriji na zadnjem mestu. To je znak, kakor »Slovenec« sam priznava, slabih gospodarskih razmer, zato pravi češki znanstvenik dr. Antonin Boháč naravnost, »da postajajo razmere v tej najbolj slovenski zemlji od dne do dne bolj sumljive in nevarne.« In če je normalni prirastek prebivalstva v Ljubljani s 14% znak zaostalosti, kaj naj potem rečemo o deželi, kjer se je prebivalstvo pomnožilo samo za 3·3 odstotkov?! Ako bi se hoteli poslužiti v tem oziru »Slovenčevih« konkluzij, potem bi morali reči, da so neznatnemu prirastku prebivalstva krive nepovoljne gospodarske razmere, katere so posledica slabe klerikalne deželne uprave. In občinsko gospodarstvo ljubljansko je zelo z dolgovi obremenjeno! Kaj pa bi naj potem rekli o deželnem gospodarstvu? Saj je znano, da se je nahajalo na robu gmotnega propada, in da so mogli klerikalci deželne finance obdržati v ravnotežju samo s tem, da so zadolžili deželo za 10 milijonov! — Zato bi bilo veliko pametneje, ako bi klerikalci previdno molčali o ljubljanskem občinskem gospodarstvu, z dolgovi obremenjenem, ko imajo prav mnogo pometati pred svojim pragom. Občinske naprave ljubljanske baje tudi niso nič plodonosne po »Slovenčevem« zatrdilu namreč. Kaj pa mestna elektrarna in plinarna, ki donašata mestu vsako leto mastne tisočake? Naj nam navede »Slovenec« le eno občino na Kranjskem, ki bi imela kako napravo, ki bi ji vsaj približno toliko nesla, kakor donašata ljubljanski občini plinarna in elektrarna? Ali ima klerikalna deželna uprava le eno podjetje, ki bi ji donašalo le en ficek dohodkov? Zaman bomo čakali odgovora na to vprašanje. Zato pravimo »Slovenčevemu« modrijanu: Si tacuissses philosophus mansisses!

+ **Proti vojnemu ščuvanju slovenskih klerikalcev.** Reški «Novi List« je pretekli petek priobčil članek »Odstop generala Conrada in slovenski klerikalci.« V tem članku čitamo med drugim: »Našli so se samo en Tirolec in dva Slovenca, seveda klerikalna, ki so zasvirali vojno fanfaro. Zakaj so klerikalci, zlasti slovenski prepojeni z bojaželjnim duhom, je jasno vsakomur, kdor le količkaj pozna naše razmere in razpoloženje gotovih krogov. Zato bi pač ne bilo potreba, da bi reagirali na visoko politiko cerkovnika Šusteršiča in njegovih tovarišev, toda način, kakor hočejo, da dokažejo potrebo pogubnih vojaških parad in novih vojaških bremen, mora izzvati najostrejši protest nas južnih Slovanov, v katerih imenu hoče govoriti klerikalna gospoda . . . V interpelaciji v državnem zboru sta Šusteršič in Korošec naglašala, da vlada na južnih slovanskih mejah monarhije veliko razburjenje zato, ker niso meje zadostno zavarovane. Kar se tiče neumestnosti oboroževanja na italijanski meji, je najjasnejši odgovor odstop generala Conrada. Delovanje klerikalnih Slovencev ni ničesar drugega kakor navadno hujskanje na vojno, a to ne izvira iz prepričanja o kaki italijanski nevarnosti za monarhijo, nego ima popolnoma drug movens. Slovenski klerikalci čutijo neodoljivo potrebo, da se nekje priliznejo, zakaj Avstrija ni bila nikdar tako varna pred Italijo, kakor v tem času, ko je tako zelo angažirana v Tripolisu, zato ima tudi oboroževanje proti nji docela agresiven, nikakor pa ne obramben značaj. Ali bi naj bilo oboroževanje na jugu morda naperjeno proti slovanskim državam na Balkanu? Ali bi bilo neugodno in nevarno za južne Slovane in za monarhijo, ako bi eventualno Srbija, Črna gora in Bolgarska izvršile operacijo nad bosporskim bolnikom in odtrgale kak košček zemlje na katerem živi slovansko prebivalstvo pod neznosnim turškim jarmom? Ali to skrbi klerikalne Slovence? Ali niso imeli druge prilike, da bi napadli politiko grofa Aehrenthala radi njegovega spletkarjenja na slovanskem jugu, kakor sedaj, ko stopa njegova politika po stezah miru? Kar pa se tiče trditve klerikalne slovenske gospode, da vlada v naših krajih veliko razburjenje, skrb in strah pred sovražnim napadom, je to nekaj, kar so oni šele odkrili v svoje špekulantske svrhe. Mi na jugu ne iščemo nobene vojne niti proti Italiji, niti proti komurkoli drugemu; mi smo srečni, da se nas pušča na miru in protestujemo proti temu, da bi slovenski klerikalci prevzeli vlogo naših braniteljev, da bi govorili o našem razburjenju in stráhu ter v našem imenu slikali na stene dunajskega parlamenta hudiča, ki ga ni.«

+ **Žrtev Elsnerjeve službene malomarnosti.** Deželnosodni predsednik Elsner je vse svoje moči osredotočil na izganjanje slovenskega jezika iz sodnih uradov in posvetil se je zatiranju slovenščine s tako vnemo, da zanemarja svoje **najvažnejše službene dolžnosti.** Kako daleč to sega in kake posledice ima to zanemarjanje službenih dolžnosti, priča naslednji kričeči slučaj: **Primož Jeriša,** doma nekje na Dolenjskem, je bil pri ljubljanskem deželnem sodišču v **preiskovalnem zaporu.** Vsled izreka sodnih izvedencev, da je Primož Jeriša bebast, je bila **dne 4. avgusta 1911** sodna preiskava proti Jeriši **ustavljena** in sodišče bi ga moralo **še tisti dan izpustiti iz zapora.** To pa se ni zgodilo. Mnogo lepih stvari smo od poklicane strani že slišali in čitali, kako je treba sodne preiskave pospešiti in kako je treba skrajšati kar najbolj mogoče dobo preiskovalnega zapora. V Ljubljani pa se je pokazalo, kako se to pod Elsnerjem prakticira. Preiskava proti Primožu Jeriši je bila **ustavljena,** akti so šli v registraturo. **Jeriša je pa še dalje ostal v ječi.** Popolnoma protipostavno je mož sedel in trpel v ječi **še od 14. avgusta do 16. oktobra. Celih 73 dni je bil mož po krivici in proti postavi zaprt.** — Zgodilo se je pač v dobi inkvizicije in justične svojevoljnosti, da so na kakega jetnika **pozabili,** a da se kaj takega zgodi v naših časih, to je **nečuveno in kriči do neba.** Primož Jeriša je sedel še **po ustavljeni preiskavi celih 73 dni v ječi.** Mož je bebast in si ni znal pomagati, tisti pa, ki so postavljeni in plačani, da nadzorujejo ječe in vse sodno poslovanje, se niso zanj zmenili. Ni se zmenil Rabitsch, jetniški nadzornik in **ni se zmenil Elsner, ki je predstojnik sodišča in ima službene dolžnosti, brigati se tudi za nesrečnike, ki sede v preiskovalnem zaporu.** Pozabljen je bil Primož Jeriša in pozabljen je po krivici sedel **73 dni** v ječi. To je slučaj, kakršen se lahko primeri v Maroku ali v Abesiniji, v državi avstrijski pa bi se ne smel **nekaznovano** primeriti. **Odgovoren** je za ta slučaj seveda **deželnosodni predsednik Elsner.** Primoža Jerišo so seveda lepo na tihem in **ne da bi ga bili primerno odškodovali za 73dnevno trpljenje v ječi, izpustili,** a če misli gospodine **Elsner,** da je s tem stvar dognana, se jako moti. Vsi avstrijski javnosti pa kličemo: poglejte v Ljubljano, tu je mogoče, da ostane umobolen človek **po ustavljeni** preiskavi še celih 73 dni v ječi!

+ **Napredna zmaga.** V Krašnji pri Lukovici so se vršile v četrtek občinske volitve, pri katerih je napredna stranka zmagala sijajno v vseh treh razredih. Naprednjaki so dobili v I. razredu 31—33 glasov, v II. razredu 69—72, v III. razredu 130—134 glasov. Klerikalci so spravili skupaj v I. razredu 23—24, v II. 38—43, v III. 69—73 glasov. S tem so pokazali Krašnjani, da se tudi v popolnoma kmečki občini da zmagati, če se dela. Posnemajte jih drugod!

+ **Občinske volitve v Št. Vidu.** Imenik volilcev za občinske volitve v Št. Vidu je tako sleparsko sestavljen, da je bilo vloženih kakih 500 reklamacij, a je naposled okrajno glavarstvo ta imenik sploh razveljavilo in zaukazalo, sestaviti popolnoma nov imenik. Klerikalci bodo seveda zopet sleparili.

+ **Belokranjska železnica.** V soboto je imel državni železniški svet sejo. Železniški minister baron Forster je v svojem govoru povedal, da se bodo dela za **belokranjsko železnico** oddala v tekočem mesecu in da se **na spomlad** začne s stavbo te železnice.

— **Obravnava na tožbo občinskega gerenta v Mostah Oražma proti gostilničarju Černetu** se je v soboto, dne 9. decembra v tretjič preložila. Pri razpravi je bilo zaslišanih 14 prič, ki so — razen dveh, Oražmovih najožjih pristašev — izpovedale **skrajno neugodno o občinskem gospodarstvu pod županom in gerentom Oražmom.** Da se nam ne bo očitala neresnica, bomo ob priliki priobčili izpovedbe prič.

— **Predavanje.** Opozarjamo na današnje predavanje »Akademije«, ki se vrši ob 8. zvečer v dvorani »Mestnega doma«. Predaval bo gosp. Ivan Cankar o pesniku Josipu Murnu - Aleksandrovu.

— **Poročil** se je gosp. ing. Karel Sturm z gdč. Poldi Škrl. Bilo srečno!

Umrl je v Škofji Loki v starosti 32 let gospod Josip Šmid, pivovarnar in posestnik. Pokojnik je bil zvest in zanesljiv narodnjak in navdušen Sokol. Blag mu spomin!

Lisica zvitorepka je prišla na Koroško Belo v obliki malega člančiča pod plaščem »Slovenca« št. 279. Skušala je z repom razpoditi misli onih, ki znajo po svoje soditi o tožbi med župnikom Koširjem in županom in slugom. Prokleta smola! Rep se ji je zataknil v županove zasluge ter malo pomaučkala po — oh »blamaži« . . . Kaj pa to? — Puška, ka-li? Res! Rep že imam — bežimo, odkoder smo prišli, sicer mi lahko še kaj iz »Südmarkine« škatljice zasmrdi.

Planinskega orla je ustrelil g. Adolf Strle iz Koritnic, občina Knežak na Notranjskem v lovišču Suhi vrh pod Snežikom. Imenovani je sin občeznanega lovca g. Josipa Strleta, ki je ustrelil že štiri medvede, mnogo volkov, planinskih orlov itd. Orel je meril z razprtima kreljutima 2 m 10 cm in je tehtal 5·20 kg. Lovski: Na zdar!

Elektroradiograf »Ideal«. Še danes je na sporedu: Luzern. (Prekrasen naravni posnetek.) Ga. Babilas prijateljica živali. (Jako komično.) Žrtev dolžnosti. (Senzacijska ameriška drama.) — Samo pri popoldanskih predstavah! Dolžnost in čast. (Zanimiva drama.) Samo pri večernih predstavah! Nic Winter in tatvina Monne Lise. (Komični prizor.) Akrobatska družba Viktor. (Varietetna slika v barvah.) Kristjan namestni ženin. (Jako komično.) — V torek in naslednja dva dni: **»Moč ljubezni«.** (Prekrasna senzacijska drama Nordiskfilms Co. — V petek specijalni večer s kriminalno dramo, roparskim umorom v Londonu in s komičnima slikama.

Nepoštena služkinja. Meseca oktobra je stopila 19letna služkinja Marija Češark iz Ribnice v službo k neki družini na Bleiweisovi cesti. Kmalu po vstopu je gospodinja opazila, da ji manjka več perila, nekaj knjig in dragocenosti. Policija je dognala, da ima Češarkova še sopomočnico, katero je sedaj izsledila in aretirala v osebi 17letne Angele Naratove iz Rake pri Krškem.

Izgubljeno in najdeno. Dijak Viljem Steindl je izgubil poniklano šestilo. — Služkinja Ivanka Kosirnikova je izgubila dežnik. — Neka dama je izgubila srebrno brožo. Rozalija Suličeva je izgubila žensko ročno torbico. — Dijak Friderik Reihel je našel srebrn obesek za verižico. — Šolski učenec Stanko Pestotnik je izgubil črno pelerino. — Neka gospodična je izgubila srebrno ovratno verižico.

Oni znani gospod, ki je dne 8. decembra v slovenskem gledališču vzel s seboj izposojeno kukalo, se prosi, da isto takoj pošlje tja, kjer si ga je izposodil.

Popravek. V izkazu družbe sv. Cirila in Metoda za mesec november t. l. je tiskovna pomota v točki: »VI. Prispevki za obrambni sklad«. Za slovenskim omizjem v Gradcu, i. s. 50 K + 70 K, skupaj 120 K, so zabeleženi v uradnih družbenih knjigah prispevki: Tržičan, Tržič, 200 K; podružnica Pivka 200 K; podružnica Šmarje pri Jelšah 100 K; učiteljsko društvo, Št. Lenart, 10 K.

Društvena naznanila.

Narodne Čitalnice v Metliki občni zbor se vrši v soboto, dne 16. grudna 1911 v prostorih Čitalnice ob 8. zvečer. Ako ne bi bil prvi občni zbor sklepčen, se vrši ob pol 9. drugi občni zbor, kateri sklepa ne glede na število zborovalcev. Ker se bode pri ti priliki vršil tudi pogovor o naročilu časopisov za leto 1912 je v prid vsakega člana, da se občnega zbora udeleži.

Delavsko bralno društvo v Idriji ima svoj redni občni zbor dne 17. t. m. ob 2. popoldne v svojih prostorih.

»Klub slovenskih tehnikov v Pragi« naznanja, da se vrši klubova seja v ponedeljek, dne 11. t. m. ob 7. zvečer pri Kettneru na Kralj. Vinogradih. Na dnevnem redu je debata »O vladni anketi, o domači obrti in programu za obrtno pospeševanje«. Gostje vabljeni.

Prosveta.

Iz pisarne slovenskega gledališca. Jutri, v torek se poje prvič v tej sezoni najboljša Leharjeva opereta »Grof Luksemburški«. Ta opereta je najboljše njegovo delo, ki ga ne doseza nobena prejšnja in nobena poznejša njegova opereta. Delo prepreza skozi in skozi krasna melodika in ritmika. Istotako je tudi instrumentacija orkestralnega dela izvrstna. Opozarjamo slavno občinstvo, da dirigira opereto g. kapelnik Talich, ki se je za delo zelo zavzel. Predstava se vrši za par abonente. Opereta je pod novo režijo na novo uprizorjena.

Slovensko gledališče. V soboto večer so četrtič vprizorili opereto »Fles v operi«. Dirigiral je kapelnik nemškega gledališča, g. Hager. Ker je bil njegov tempo hitrejši in temperamentnejši, je prišlo več življenja v petje in igro. Dva kapelnika imamo, pa si moramo tretjega izposoditi! — V nedeljo popoldne so tretjič ponavljali Floretovo zabavno burko »Nebesa na zemlji«. Veselje je bilo splošno. Burke čujemo po večkrat, umetniška dela po enkrat!

Slovensko gledališče. Včeraj smo videli zopet slovensko novost na našem odru, »Vaško romantiko« V. F. Jelenca — ljudsko igro v treh dejanjih, kakor pravi gledališki list. »Romantika« naj bi menda opravičila neverjetnosti, ki se vrše pred našimi očmi; epiteton »ljudska« pa hoče nemara označiti nivo te drame. Oprostili bi mlademu pisatelju marsikatero tehnično hibo, ko bi bili zapazili v njegovem delu vsaj zdravo jedro, kaj res iz življenja vzetega, česar bi se oprijela naša misel in naše zanimanje. A vse dejanje in nehanje teh kmetov in ciganov je nekaj tako nedomačega, literarno konstruiranega, da nam njih usoda ne seže do srca. Drugo dejanje s svojim gomazenjem je sploh odveč; situacija ne premakne niti za pedenj izza konca prvega dejanja. Zadnji akt ima nekaj dramatične osnove, ki pa ni spretno izrabljena — ljudje so se pa toliko spremenili, da jih avtorju vkljub presledku štirih let ne verjamemo. Ako mu pa koncediramo tak preobrat človeške narave, potem so novi konflikti neutemeljeni. Kmet Anton se hoče na vsak način oženiti s svojo deklo Marico, hčerjo revne bajtarice. Ravnokar ji je obljubil zakon in že ga omreži očarljiva, koketna ciganka Mejrima, in sedaj se poroči ž njo. Mati njegova odide iz hiše in zblazni, Marica gre v svet. Štiri leta je Mejrina poštena žena in ljubeča mati, nje eksotična demonija se suče marljivo okrog domačega ognjišča in vendar je postal mož pijanec, ki sovraži svojo ženo. Marici, ki se je vrnila na smrt bolna, razodene, da sovraži Mejrino, ker ljubi njo, Marico. Velikodušna je Mejrina proti Marici, tako blaga in naravnost filantropska, da se ji hoče celo umakniti. Poleg filantropije je ostalo namreč v nji vendarle še nekaj kapljic ciganske krvi — zahrepenela je zopet v daljave, in njen Zašar, ki ga je pognala radi Antona od sebe, se oglasi res ob približno pravem trenutku s svojimi gosli — dolžnost jo kliče k možu (resnično: on jo vabi s pohotnim rohnenjem v spalnico), srce jo vleče k hčerki — a kri je močnejša. Zašarjeva pesem jo zvabi v svobodo . . . Naš kmet ne ljubi tako literarno, ne govori tako papirnato. In cigani! Kako izbrano sentimentalno deklamirajo o svoji svobodi! Ker je bistvo tako pogrešeno in lažnjivo, tam ne pomagajo nobeni popravki več — na oder deželnega gledališča ne sodi, na manjše odre ravnotako ne. To ni hrana za narod. Igralcem treba priznati, da so storili vse, kar so utegnili. Gospod Nučič je bil pač tak kmet, kakršnega mu je avtor ustvaril: nasploh torej neistinit in neprepričljiv, a v posameznostih je izrabil vse igralske momente. Sočna in polnokrvna je bila ga. Šetrilova (Mejrina), ciganka pristne pasme, z naravno koketerijo v vsakem pogledu, s slehernim pregibom. Skromno, udano Marico je podala gdč. Wintrova s fino umetnostjo, naravna Koširka je bila ga. Bukšekova, resolutna Marta ga. Iličićeva. G. Skrbinšek je hotel biti prenaraven, a si je z neprestanim, gledalca motečim pokašljevanjem sam pokvaril dobri vtisk, ki bi ga napravila njegova sicer dobra igra. Tudi drugo osobje z manjšimi vlogami je storilo svojo dolžnost. —č.

Telefonska in brzojavna poročila.

Seja državnega zbora.

Dunaj, 11. decembra. Danes ob 3. popoldne se je nadaljevala v seji državnega zbora debata o proračunskem provizoriju. Italijanski poslanci so izjavili, da ne bodo obstruirali v plenumu zbornice. Debata o proračunskem provijoriju bo zaključena v sredo ali v četrtek.

Italijanska fakulteta.

Dunaj, 11. decembra. **V ospredju parlamentarnih razgovorov je vprašanje italijanske fakultete. Vlada se resno bavi z načrtom, namestiti italijansko fakulteto v Pragi in je začela tozadevna pogajanja z dr. Kramařem in Fiedlerjem. Italijanom je ta načrt malo simpatičen. Če bi prišla italijanska fakulteta res v Prago, bi bilo češko glavno mesto največje vseučiliško mesto na svetu, ker bi imelo 5 visokih šol. Od druge strani se zopet zatrjuje, da bi bil mogoč kompromis z Jugoslovani na ta način, da bi se italijanska fakulteta namestila v Kopru. Pogajanja se bodo pričela baje že jutri.** Jutri popoldne ima proračunski odsek sejo in se bo bavil s fakultetnim vprašanjem. Nemci predloge najbrže ne bodo obstruirali, pač pa morda Malik, kateremu se bodo pridružili najbrže tudi slovenski klerikalci. V tem slučaju bo načelnik Koritovski zaključil sejo in odsek pred Božičem ne bo več zboroval.

Dunaj, 11. decembra. Cesar je včeraj sprejel v avdijenci ministrskega predsednika grofa Stürgkha, ki mu je poročal o politični situaciji, zlasti z ozirom na italijanso fakulteto.

Delegacije.

Dunaj, 11. decembra. Skupne delegacije se sestanejo dne 28. dec. da se posvetujejo o štirimesečnem proračunskem provizoriju. Vesti nekaterih listov, da bodo v delegacijah še stari člani, so neresnične, ker so ugasnili tem z razpustom parlamenta mandati.

Protestni shod proti izločitvi helmske gubernije iz Poljske.

Lvov, 11. decembra. Včeraj se je vršilo veliko protestno zborovanje proti ruski predlogi o izločitvi helmske gubernije iz Poljske, ki so je sklicali zastopniki vseh političnih strank. Po referatu univ. profesorja dr. Rosnerja je bila z velikim navdušenjem sprejeta resolucija, v kateri se pozivlje poljski klub, naj zastavi ves svoj politični vpliv, da poseže avstrijska vlada v to vprašanje in prepreči izločitev helmske gubernije iz ruske Poljske. Nekaj tehnikov se je izbralo v tehniki in se je po zborovanju podalo k ruskemu konzulatu. Tu so ubili v prvem nadstropju s kamenjem eno okno in namazali stene s črnilom. Tudi orla na konzulatskem poslopju so pomazali. Ruski konzulat in stanovanje konzulovo se pa nahaja v drugem nadstropju. Policija je razgnala demonstrante in prijela nekega tehnika, ki je vrgel kamen v konzulatsko poslopje. Po shodu so se zbrali udeleženci in so šli z zastavo, ki je imela napis: »Neodvisna Poljska naj živi!«, skozi mesto. Skušali so priti do konzulata, kar jim je pa policija zabranila. Ko so pa začeli demonstranti s kamenjem bombardirati policijo in je bil policijski komisar Kuczek ranjen, so policaji prijeli za oroje. Več demonstrantov je bilo ranjenih. Ruski konzulat je bil pozno v noč zastražen.

Petrograd, 11. decembra. V neslovanskih krogih vzbuja splošno začudenje govor grofa Bobrzinskega v dumi, v katerem je ta zastopal vladno stališče glede Helmske gubernije ter naglašal, da tam Poljaki nasilnoma kolonizirajo, vsled česar je dolžnost Rusije, da izloči ta del iz poljskega vpliva. Pri nacijonalistih so našla njegova izvajanja splošno odobravanje.

Zrakoplovstvo.

Reka, 11. decembra. Zrakoplovec Prodan je vzletel včeraj v reškem pristanišču, plul čez luko do otoka Cresa, tam obrnil, plul proti Opatiji in se končno vrnil na Reko. Prodan si je s tem priboril 1000 K nagrade od notranjega ministrstva, 1000kronsko darilo magistrata in zlato medaljo. Prodan namerava prihodnjo nedeljo vzlet ponoviti.

Požar.

Reka, 11. decembra. Iz neznanih vzrokov je začela snoči goreti tu ogrska tovarna za olje in je do tal pogorela. Škoda je ogromna.

Krečani in velesile.

Atene, 11. decembra. Konzuli evropskih velesil hočejo preprečiti prihod krečanskih poslancev v Atene. Vse parnike, ki prihajajo s Krete v Pirej, preiščejo konzuli.

Nemčija poviša število svojega vojaštva.

Berolin, 11. decembra. »Berliner Tageblatt« poroča, da bo nemškemu državnemu zboru prihodnje leto predložena zakonska predloga glede povečanja armade za 18 bataljonov pehote in za več stotnij s strojnimi puškami.

Vohunstvo za Angleško.

Hamburg, 11. decembra. Tu so odkrili veliko organizacijo vohunov, ki so vohunili za Angleško po vseh nemških deželah.

Monarhistična zarota na Portugalskem.

Lizbona, 11. decembra. Tu so odkrili novo monarhistično zaroto. Mornarji vojne ladje »San Gabriel« so se bili baje dogovorili z vojaki 16. pešpolka, da ponoči napadejo republikansko vojaštvo. Zaroto so odkrili in odposlali križarko na Azore. Med prebivalci vlada hudo razburjenje.

* * *

Italijansko-turška vojna.

Na afriškem bojišču.

Pariz, 11. decembra. Italijani v Derni in Bengasiju nameravajo od krito ofenzivo proti turškim in arabskim postojankam. Kakih 40.000 mož bo baje skušalo obkoliti Enver beja.

Carigrad, 11. decembra. Preko Malte prihajajo poročila, da so Italijani v zadnjih bojih zgubili mnogo vojakov. Tudi izgube Turkov in Arabcev so baje zelo velike.

Nove čete za Afriko.

Rim, 11. decembra. Kraljev dekret odrejuje novo pomnoženje italijanskih čet v Afriki. V Tripolitanijo odrine prihodnje dni 24 bataljonov infanterije, 3 bataljoni bersaglierjev, 5 eskadronov konjenice, 6 baterij artilerije, 12 baterij gorske artilerije, 12 kompanij trdnjavske artilerije in 2 kompaniji ženijev.

Izganjanje Italijanov.

Carigrad, 11. decembra. Nemški poslanik Marschall je imel snoči posvetovanje z velikim vezirjem, tekom katerega se ej baje zavzel za to, da Turčija ne izžene Italijanov iz Smirne.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Rasto Pustoslemšek.

Sarajevski bančni zavod prve vrste išče

pisarniškega predstojnika 4101

ki zna popolnoma srbo-hrvaščino in ima popolno bančno prakso. — Ponudbe pod **„Pensionsinstitut 6037“** na naslov: **Haasenstein & Vogler (Jaulus & Comp.) Budimpešta.**

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 306·2 — Srednji zračni tlak 30.76 mm

decem.	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura v C°	Vetrovi	Nebo
9	2. pop.	730·9	6·8	sl. jjzah.	dež
„	9. zv.	731·4	6·7	brezvetr.	oblačno.
10.	7. zj.	735·1	1·2	sl. jzah	„
„	2. pop.	735·9	4·5	sl. svzh	pol oblač.
„	9. zv.	735·5	1·0	sl. szah.	oblačno
11.	7. zj.	731·6	0·1	sl. jzah.	„

Srednja predvčerajšnja temperatura 6·1°, norm. —0·9° in včerajšnja 2·2°, norm. —1·0°, Padavina v 24 urah 33·3 mm in 0·0 mm

Koncipijent

s pisarniško prakso, 3882

:: vešč tudi italijanščine in hrvaščine ::

išče mesta kot koncipijent v odvetniški event. v notarski pisarni.

Vstop decembra ali pozneje.

Ponudbe na upravništvo »Slovenskega Naroda« pod **„Koncipijent št. 85“.**

Trgov. sotrudnik ali bivši trgovec

finega nastopa, ki ima 4—5000 K gotovine

se takoj sprejme kot kompanjon

v trgovino s konfekcijo in modnim blagom za gospode in za dečke, v največjem industrijskem mestu Svice, kjer je sedež vseh evropskih konzulatov evropskih kakor tudi inozemskih, trgovina bi se pozneje tudi prepustila v popolno last eksistenca je briljantna

Ponudbe v slov. jeziku je poslati pod šifro **„Prostost“** na upravništvo »Slovenskega Naroda«. 4078

Na prodaj je 4105

veleposestvo

tik farne cerkve v nekem trgu na Spodnjem Stajerskem. V hiši je gostilna z lepimi prostori kakor tudi izdelovalnica sodavice in pokalic ter lep mlin, novo urejen, s konstantno vodo. Posestvo obstoji iz njiv, travnikov, gozdov ter novo rigolanih in posajenih vinogradov v izvrstni legi. Pogoji ugodni. Naslov pove upravništvo »Slov. Naroda«.

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočeno **črno dalmatinsko vino** 233

Kûč

najboljše sredstvo.

4 steklenice (5 kg) franko K 4·50

Br. Novakovič, Ljubljana.

Ing. Karol Sturm

Poldi Sturm roj. Škrl

poročena

Ljubljana, dne 11. decembra 1911.

✝

Globoko potrta vsled nenadomestne izgube naznanjam v svojem in v imenu svoje hčerke **Dragice** vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je moj soprog, gospod

JOSIP ŠMID,

pivovarnar in posestnik,

danes ob 12. uri opoldne, previden s poslednjimi tolažili, v 33. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega pokojnika se vrši v torek, 12. decembra ob treh popoldne iz hiše žalosti, Spodnji trg št. 80/81, na mestno pokopališče.

Maše zadušnice se bodo darovale v mestni župni cerkvi.

Blagega in nepozabnega pokojnika priporočam v molitev in trajen spomin. 4115

Skofja Loka, 10. decembra 1911.

Ana Šmid,
soproga.

Telovadno društvo Sokol v Škofji Loki naznanja tužno vest, da je danes preminul njegov zaslužni praporščak, brat

Josip Šmid

pivovarnar in posestnik.

Pogreb predragega našega člana se vrši **v torek, 12. decembra ob treh popoldne.** — Naš marljivi in nepozabni brat bodi priporočen vsem v blag spomin in molitev.

ŠKOFJA LOKA, 10. decembra 1911. 4114

ODBOR.

Zahvala.

Za mnoge dokaze iskrenega sočutja med boleznijo in ob smrti našega iskreno ljubljenega, nepozabnega sina, ozir. brata, gospoda

Ludvika Stricel ml.

stavbnega uradnika

kakor tudi za mnogoštevilno spremstvo k zadnjemu počitku ter darovalcem prekrasnih vencev in šopkov izrekamo vsem najtoplejšo zahvalo. 4112

Osobito smo dolžni zahvalo Zvezi prostovoljnih gasilnih društev kranjskih, ljubljanskemu prostovoljnemu gasilnemu in reševalnemu društvu, dalje gasilcem iz c. kr. tobačne tvornice, z Brezovice, iz Ježice, Most, Dolenje vasi, Škofljice in iz Postojne, ki so s svojo udeležitvijo predragega rajnkega tovariša v tako ogromnem številu spremili k zadnjemu počitku, zlasti pa gosp. načelniku in hotelirju Rauhekarju iz Boh. Bistrice.

Dalje se zahvaljujemo vsem ostalim gasilskim korporacijam, ki so svojo udeležitev opravičile in sočustvovale pismenim in brzojavnim potom, in pa pevskemu društvu »Slavec« za tolažljive preganljive žalostinke.

Vsem bodi presrčna hvala! Bog plačaj!

Sv. maša zadušnica se bode služila v torek, dne 12. decembra ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi Sv. Petra.

V LJUBLJANI, 10. decembra 1911.

Žalujoči ostali.

Za Božič znižane cene!

Raznovrstno perilo, namizne oprave, nogavice,
srajce za gospode, po meri.
Žepni robci,
perje in puh priporoča

Anton Šarc, Ljubljana

Selenburgova ulica št. 5.

Kavarna Central

Sv. Petra nasip 37.

Danes in vsak dan

koncert

slovitega tamburaškega zbora „Javor“
iz Zagreba,
obstoječ iz 4 dam in 2 gospodov.

Bogati spored sestoji iz narodnih slovanskih popevov in tamburaških glasbenih umotvorov.

Posebnost: **krasni ženski četverospev,** ki je povsod vzbujal navdušeno priznanje. 4081

Začetek ob 8. zvečer. Vstop prost.

Kavarna vso noč odprta.

K obilni udeležbi vabi z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Zenitna ponudba **Zenitna ponudba**

4062

Mladenič v prijetnem kraju na Kranjskem, obrtnik »boljše obrti« se želi v svrho ženitve seznati z gospodično od 18—30 let staro, ki bi imela dote od 8.000—10.000 K. Gospodična naj bi bila izobražena ter vešča v kuhi in šivanju. — Le resne ponudbe! Če je mogoče s sliko, ki se takoj vrne. Pod šifro **„Resnost“** na upravn. »Slov. Naroda«. Tajnost zajamčena!

Zenitna ponudba **Zenitna ponudba**

Pooblastila

za

občinske volitve

po sestavi izvrševalnega odbora nar. napredne stranke

se dobe

v Narodni knjigarni v Ljubljani.

Cena za 100 komadov 4 K.

Zeleznato kina-vino

lekarnarja

: PICCOLIJA :

v LJUBLJANI, Dunajska cesta, obsega navedeno množino železa v nasprotstvu z drugimi železnatimi kina-vini, ki obsegajo samo toliko železa kakor navadna namizna vina in nimajo torej nobene zdravilne vrednosti. To dokazuje več kemiških analiz in tudi ona, ki se je izvršila po odredbi c. kr. ministrstva notranjih zadev.

Zeleznato vino lekarnarja Piccolija jači slabokrvne, nervozne, vsled bolezni oslabele osebe, slabe in bolezno izgledajoče otroke.

Steklenica s 1/1 l. 2 K, 3 steklenice K 6·60. Voznina in zavojnina prosta.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 27

Priporoča lepe zračne

tujske sobe

po znižanih cenah.

Priznano dobra kuhinja in izborna naravna vina.

Za večje pojedine, ženitovanja ali društvena zborovanja sta sedaj vedno na razpolago dve lepi posebni sobi.

Postrežba dobra, cene primerne, za večje pojedine po dogovoru.

Stalni gostje imajo znižane cene.

Priporočata se cenj. občinstvu in slavn. društvom z velespoštovanjem

1913 **L. A. Tratnik.**

Zastopnika ali potnika

ki je pri 4087

trgovcih, pogreb. zavodih in mizarjih dobro vpeljan,

se išče

za prodajo novosti s provizijami.

Ponudbe z dokazili zmožnosti na naslov:

Fr. Margolius, Beljak. Koroško.

Ženitna ponudba!

Trgovec v lepem kraju na Slovenskem se želi seznaniti z gospodično staro 20—28 let, z nekaj 1000 K premoženja, ki bi imela veselje do trgovine. Le resne ponudbe s sliko je poslati pod „Fortuna„ na upravništvo »Slovenskega Naroda«.

4111

C. kr. avstrijske ❀ državne železnice.

Izvleček iz voznega reda.

Veljaven od 1. oktobra 1911.

Postaja: Ljubljana južni kolodvor.

Odhod.

6·48 zjutraj. Osebni vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec, Št. Vid ob Glini, Dunaj.

7·25 zjutraj. Osebni vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, Št. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice

9·09 dopoldne. Osebni vlak na Kranj, Jesenice, (z zvezo na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Köln, Celovec, Linc, Dunaj, Prago, Draždane, Berlin,) [direktni voz Reka-Opatija-Solnograd.]

11·30 dopoldne. Osebni vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzenfeste, Solnograd, Celovec, Dunaj.

1·32 popoldne. Osebni vlak na Grosuplje, Kočevje, Trebnje Št. Janž, Rudolfovo, Stražo - Toplice.

3·30 popoldne. Osebni vlak na Kranj, Tržič, Jesenice Gorico, Trst, Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Celovec,

6·35 zvečer. Osebni vlak na Kranj, Tržič, Jesenice, Trbiž. Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Inomost, Solnograd, Monakovo, Vlissingen, (London), Celovec, Linc, Dunaj

7·39 zvečer. Osebni vlak, na Grosuplje, Kočevje, Trebnje, Št. Janž, Rudolfovo.

10·10 po noči. Osebni vlak na Kranj, Jesenice, Gorico, Trst Na Jesenicah zveza na brzovlak na Beljak, Franzenfeste, Inomost, Solnograd, Monakovo, Linc, Prago, Draždane, Berlin.

Prihod.

7·16 zjutraj. Osebni vlak iz Trsta, Gorice, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Linca, (Londona), Vlissingena, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Beljaka), Tržiča, Kranja.

8·52 zjutraj. Osebni vlak iz Rudolfovega, Št. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

9·48 dopoldne. Osebni vlak iz Trbiža, Jesenic, z zvezo na brzovlak iz Dunaja, Linca, Celovca, Monakovega, Solnograda, Inomosta. Beljaka.

11·13 dopoldne. Osebni vlak iz Gorice, Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja

2·59 popoldne. Osebni iz Straže-Toplic, Rudolfovega, St. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

4·18 popoldne. Osebni vlak od Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Linca, Celovca, Solnograda, Franzenfeste, Beljaka, Tržiča, Kranja.

6·58 zvečer. Osebni vlak iz Jesenic z zvezo na brzovlak iz Berlina, Draždan, Prage, Dunaja, Linca, Celovca, Kölna, Monakovega, Solnograda, Inomosta, Franzensfesta, Beljaka, (direktni voz Solnograd-Opatija-Reka).

8·15 zvečer. Osebni vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Dunaja, Linca, Celovca, Beljaka, Tržiča, Kranja.

9·07 po noči. Osebni vlak iz Straže-Toplic, Rudolfovega, Št. Janža, Trebnjega, Kočevja, Grosupljega.

11·22 po noči. Osebni vlak iz Trsta, Gorice, Trbiža, Jesenic, Celovca, Beljaka, Kranja

Postaja: Ljubljana drž. kolodvor.

Odhod na Kamnik: **7·28, 11·50, 3·15, 7·10.**

Prihod iz Kamnika: **6·41, 10·59, 2·40, 6·10.**

C. kr. državno-železniško ravnateljstvo v Trstu.

Za Božič

najprimernejše darilo je lepa knjiga.

Priporočamo posebno sledeča dela:

Aleksandrov (Murn), Pesmi in romance broš. K 3·50 vez. K 5.—
Aškerc A., Balade in romance broš. K 2·60 vez. K 4·—
» **Lirske in epske poezije** broš. K 2·60 vez. K 4.—
» **Četrti zbornik poezij** broš. K 3·50 vez. K 4·50
» **Mučeniki (Slike iz protireformacije)** broš. K 3·— vez. K 4·50
» **Jadranski biseri. Balade in romance slov. ribičev).** broš. K 3·— vez. K 4·50
» **Pesnitve. Peti zbornik** broš. K 4·— vez. K 5·50
Jerajeva Vida, Pesmi broš. K 1·60 vez. K 2·60
Kette Dragotin, Poezije. Ilustrovana izdaja broš. K 4·— vez. K 5·50
» **Poezije. Ljudska izdaja** broš. K 1·80 vez. K 2·50
Maister - Vojanov Rudolf, Poezije broš. K 2·— vez. K 3·—
Medved A., Poezije I. zvezek broš. K 3·80 vez. K 5·—
» **Poezije** II. zvezek broš. K 4.— vez. K 5·40
Poljanec Ljudmila, (Nataša), Poezije broš. K 2·— vez. K 3·—
Prešeren Fr. dr., Poezije. Ilustr. izd. broš. K 5·— vez. K 6·40
» **Poezije. Ljud. izd.** broš. K 1·— vez. K 1·40
Prešernov album broš. K 2·40
Zupančič Oton, Čaša opojnosti broš. K 2·— vez. K 3·—
» **Čez plan** broš. K 2·— vez. K 3·—
Jurčič Josip, Zbrani spisi I.—XI. zv. broš. K 13·20 vez. K 22·—
Kersnik Jan., Zbrani spisi I.—V. zv. broš. K 25·— vez. K 30·—
Levstik Fr., Zbrani spisi I.—V. zv. broš. K 21·— vez. K 27·—
Stritar J., Zbrani spisi, II.—VII. zv. (I. zv. razprodan) vez. K 38·60
Tavčar dr. Ivan, Povesti, I.—V. zv. broš. K 13·50 vez. K 16·50
Sienkiewicz Henrik, Z ognjem in mečem, Zgod. roman broš. K 4.50
Sienkiewecz Henrik, Potop, Zgod. roman, broš. K 6·40 vez. K 8·40
Sienkiewicz H., Mali vitez, (Pan Volodijevski), Zgod. roman s slikami broš. K 7·— vez. K 9·50
Sienkiewicz Henrik, Križarji, Zgod. roman broš. K 5·20 vez. K 7·—
Sienkiewicz Henrik, Quo vadis (Roman iz Neronove dobe) vez. K 5·50
Sienkieweez Henrik, Brez dogme, roman, broš. K 3·— vez. K 4·50
Sienkiewicz Henrik, Rodbina Polaneških, roman s slikami broš. K 10·— vez. K 13·—
Dumas A., Grof Monte Christo, I. in II. knjiga. Roman. broš. K 8·— vez. K 12·—
» **Trije mušketirji. Roman.** broš. K 5·— vez. K 6·80
» **Dvajsest let pozneje.** (Nadaljevanje romana Trije mušketirji) broš. K 6·— vez. K 8·—
Dumas A. (sin), Dama s kameljami. Roman, broš. K 2·— vez. K 3·20
Dostojevski F. M. Ponižani in razžaljeni, broš. K 3·— vez. K 4·20
Dostojevski F. M., Zločin in kazen. Roman, br. K 10·50 vez. K 13·—
Dickens Charles, Oliver Twist, broš. K 5·— vez. K 6·20
Monteil Edgar, Velika vas, broš. K 2·40 vez. K 3·40
Tolstoj grof Lev, Ana Karenina, roman, broš. K 6·40 vez. K 8·40
Wallace L., Ben Hur, roman iz časov Kristusovih, vez. K 4·50
Zeyer Juli, Darija broš. K 2·80 vez. K 3·80
Zola, Polom. Zgodov. roman iz dobe nemško-francoske vojske broš. K 5·60 vez. K 6·80

Narodna knjigarna v Ljubljani

Prešernova ulica štev. 7.

Bogata zaloga

najfinejših rokavic

pravi francoski parfumi

in vsi v to stroko spadajoči predmeti v najfinejši kakovosti

667 Za obila naročila se priporoča

OTILIJA BRAČKO

Ljubljana, Dunajska cesta 12, v Mathianovi hiši.

Optični zavod z električnim obratom.

Prvi slovenski izprašani optik in strokovnjak

Dragotin Jurman

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 1.

Na splošno zahtevo še nekaj dni!

MARGIANNA

svetovnoznana

fiziognomistinja s čudovitim spominom.

Margianne ni zamenjavati z navadnimi uganjevalkami in vedeževalkami na karte, ker se obvezuje, da plača onemu, :: kdor jo doseže v nje umetnosti ::

200 kron. 4113

Govorilne ure vsak dan od 9. dopoldne do 9. zvečer **v hotelu Lloyd, soba št. 4, Miklošičova cesta štev. 8.**

Gospodična

srednje starosti, ne izpod 28 let,

ki je zmožna gospodinjstva v mestu, se sprejme v boljšo hišo. 4106

Ponudbe na upravništvo »Sl. Naroda«.

Radi selitve se najceneje takoj proda

lepo pohištvo

Vprašati je pri 4093

g. Karel Hajeku, Bleiweisova cesta 5. III.

Dama

ki ji je kaj ležeče na zdravem negovanju kože, zlasti ki hoče odpraviti pege kakor tudi dobiti in ohraniti nežno mehko kožo, se umiva le z

lilijinim mlečnim milom s konjičkom

(Znamka lesen konjiček).

Bergmann & Co., Dečin o. L. Komad po 80 v se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in :: trgovinah s parfumi. ::

491

Lokal

:: eventuelno ::

s stanovanjem

pripraven za trgovino ali obrt, na Kongresnem trgu št. 13

se odda v najem

takoj ali za februar 1912.

Natančnejša pojasnila daje upravništvo »Slov. Naroda«. 2501

Za razsvetljevalno stroko išče dunajska tvornica kovinskega blaga

proti visoki proviziji 4102

potnika za na deželo

ki obiskuje tudi zasebnike. — Natančne ponudbe pod **„Metallwarenfabrik Nr. 60092"** na anončno pisarno »Henrik Schalek, Dunaj I., Wollzeile št. 11.

Odprto pismo.

Gospod Ubald pl. Trnkóczy, lekarnar v Ljubljani.

Imam 6 mesecv staro dete, katerega je do drugega meseca dojila mati. V drugem mesecu ga je začela moja žena hraniti s Sladinom (doktor pl. Trnkóczyja »sladnim čajem«) Kakor hitro je začel otrok vživati Sladin, ga nismo mogli več pripraviti do tega, da bi vžival materino mleko. Od tistega časa dobiva le Sladin in je tako dobro rejen, da ga vsakdo občuduje, kdor ga vidi. — Ker sem trdno prepričan, da je Vaš Sladin dobro redilno sredstvo za otroke, prosim, pošljite mi še 30 zavojev, ker ga hočem še drugim priporočati. — Z odličnim spoštovanjem

21./I. 1909. **Franc Dekleva,** trgovec, Slavina (Prestranek) Notranjsko.

Varčne gospodinje!

Dočim daste za vsa druga otročja redilna sredstva 1—3 K, velja **„Sladin"** ali dr. pl. Trnkoczy-ja **„Sladni čaj"** 1 zavojček z ¼ kg samo 50 vin. Na tisoče otrok ga zavživa z najboljšim uspehom. — Glavne zaloge: v Ljubljani **lekarna Trnkóczy,** zraven rotovža; na Dunaju v lekarnah Trnkóczy: VIII, Josefstädterstrasse 25; III, Radetzkyplatz 4; V., Schönbrunnerstr. 109; v Gradcu: Sackstr. 3.

Razpošiljanje po pošti. — Prva največja eksportna tvrdka. — Preizkušeno lekarnarsko blago. — Drogijske cene. — Mastin za živinorejce. — Tel. 190.

Sv. Petra cesta št. 26 **Minka Kocjan** nasproti „Zlate kaplje"

založnica trebušnih pasov v deželni bolnici

priporoča veliko zalogo kirurgičnih obvez, priprav za bolnice, porodnice, novorojenčke, največja izbira sesalk Foperl itd., vse potrebščine za babice, gumaste in druge specialitete. — Izposojevanje tehtnice za novorojenčke. ::

Ant. Krejči

Ljubljana, Wolfova u. št. 5.

priporoča svojo bogato **zalogo najmodernejših, najfinejših**

kožuhovin, klobukov,

in čepic.

Blago ceno in solidno.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštnem povzetju

Iv. Bonač v Ljubljani.

Cena sliki 5 kron. 273

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavnica K 8,000.000. **Stritarjeva ulica štev. 2.** **Rezervni fond 800.000 kron.**

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4½%.

		Žrebanje	Glavni dobitek
Promese Kreditnih srečk	à 26 K	2. jan.	300.000 K
Promese Srečk za uravnavo Donave	à 16 K	2. jan.	120.000 K

: Promese za bližnja žrebanja. :

Vse 4 promese skupaj 56 K.

		Žrebanje	Glavni dobitek
Promese Ljubljanskih srečk . . .	à 10 K	2. jan.	50.000 K
Promese Zemljiških srečk II. em.,	à 6 K	5. jan.	100.000 K

Narodna knjigarna

Prešernova ulica štev. 7 **v Ljubljani** **Prešernova ulica štev. 7**

združena s

trgovino s papirjem, s pisalnimi, risalnimi in šolskimi potrebščinami

priporoča slovenskemu občinstvu svojo bogato zalogo kancelijskega, komptoarskega, risarskega, slikarskega in šolskega blaga

najboljše kakovosti in po najnižjih cenah.

Papir

kancelijski, konceptni, ministrski in trgovski; kariran in gladek; rastriran z eno in z dvema kolonama; papir za pisalni stroj; mali in veliki oktav za navadna pisma; barvasti papir in papir za zavijanje.

Trgovske knjige

vseh vrst od najpriprostejših do najfinejših vsake velikosti.

Mape

za shranjevanje trgovskih pisem.

Zavitki

vseh vrst in vseh velikosti, barvasti in beli.

Sprejemajo se tudi naročila na zavitke s tiskano firmo

Solski zvezki

vseh vrst, domačega izdelka in iz drugih tovarn.

Trgovci dobe poseben popust.

Pisalne in risalne potrebščine

peresa, držala, svinčnike, radirke, risalni papir, risalne priprave, črtala, trikotniki, palete, čopiči, tuši in barve.

Tinte

najpriprostejše in najfinejše, črne, vijolčaste in barvaste.

Solske mape

iz platna in iz usnja ter jermena za knjige.

Mape za zvezke.

Kasete

s pisemskim papirjem avstrijskega in inozemskega izvora v vseh velikostih, **za dame in za gospode,** za navadno rabo in tudi **za darila.**

Albumi

za slike, razglednice in poezije.

Crnilniki in uteži

za opremo pisalnih miz, lično izdelani in po najnižjih cenah

Razglednice

umetniške in pokrajinske, ljubljanske in kranjske.

Trgovcem pri večjih naročilih izreden popust.

Narodna knjigarna sprejema tudi naročila na

pisalne stroje

- - - - - - vseh sistemov - - - - - -

po tovarniških cenah;

dalje **naročila na**

vsakovrstne tiskovine

namreč **zavitke, vizitnice, oznanila, fakture, trgovska pisma** itd. itd.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.